National Library 56253
Gen.Acquisitions Section
Ottawa,Ont.
K1A ON4

National Library Bibliothèque Nationale
AUG 16 1979
NEWSPAPER SECTION
DES JOURNAUX

Second class mail registration number — 1089.

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

RAHVUSVAHELINE LASTE AASTA

Nr. 57 (2596) XXVIII aastakäik — Teisipäeval. 31. juulil 1979 — Tuesday, July 31, 1979 — Üksiknumbri hind 40 centi

Eestis tabati Karl Vainole atentaadikatse sooritaja

Okupeeritud Eestis ilmuv „Rahva Hääl" tõi äsja rasvases kirjas lühikese lakoonilise teate, et 12. juulil peeti miilitsaorganite poolt kinni tagaotsitud eriti ohtlik kurjategija Imre Harri poeg Arakas. Ajalehes ei märgitud, milliseid kuritegusid tabatu oli sooritanud, et teda „eriti ohtlikuks" tembeldati. Teate lõpus mainiti, et Eesti NSV siseministeerium tänab kõiki kodanikke, kes andsid miilitsale aktiivset abi ohtliku kurjategija otsimisel.

„Vaba Eestlane" on saanud nüüd andmeid, et Imre Arakas oli see mees, kes sooritas Moskva koloniaalvõimu asehaldurile Eestis Karl Vainole ebaõnnestunud atentaadikatse, mille kohta ilmus kirjeldus meie lehe eelmises numbris. KGB ja miilitsavõimud korraldasid Imre Arakase tabamiseks suuri operatsioone, tema pilt avaldati televisiooniekraanil ja rahvast kutsuti raadio kaudu tema kohta andmeid avaldama. Lõpuks tabati Imre Arakas reetmise tulemusena. Tabatu on 22-aastane noorukning oli Tallinna Polütehnilise Instituudi üliõpilane.

Sõjalaevad päästavad põgenikke

BANGKOK — Hanoi kommunistlik valitsus protesteerib ägedalt Filipiinide võimude süüdistuse vastu, et Vientnami piirivalvurid mõrvasid 85 vietnami põgenikku, kes olid oma laevaga sunnitud maanduma ühel Vietnami okupatsioonijõudude kontrolli alla kuuluval saarel. Filipiinide süüdistused baseeruvad põgenike andmeil, kes pääsesid õnnekombel sellest massimõrvast.

Ühendriikide sõjalaevad jatkavad patrulleerimist Vietnami ümbruse vetes, et päästa viletsates paatides merele saadetud põgenikke. Vietnami valitsus süüdistab,

et ameeriklased ergutavad selle sammuga uusi põgenikekontingente merele minema selles lootuses, et Ühendriikide sõjalaevad nad päästavad ja Ameerikasse viivad.

Ühendriikide seitsmenda laevastiku koosseisu kuuluvad laevad korjasid möödunud nädalal merelt üles 65 põgenikku, kes saadeti esialgu Taisse laagritesse kuid toimetatakse peatselt Ühendriikidesse. Kanada ja Ühendriigid on rakendanud lennukid põgenike toomiseks Kagu-Aasia maade põgenikelaagritest Ameerika mandrile.

Lääneranniku Eesti Päevade ajal heisati Los Angelesi raekoja lipuvardasse pidulikult Eesti sini-must-valge lipp, mis äratas üldist tähelepanu. Foto: Avo Piirisild

Khomeini alustalad kõiguvad

Islami diktaator otsib koostööd opositsiooniga

TEHERAN — Ehkki Iraani diktaator ajatollah Khomeini on enda kätte koondanud absoluutsed võimupiirid, ei istu ta sugugi nii kõvasti võimusadulas nagu seda välispidisel vaatlusel võiks arvata. Khomeini suuremaks probleemiks on, kuidas saavutada oma vastastega kompromisse kuid siiski sealjuures säilitada oma praegust diktaatori positsiooni.

Khomeinit häirivad mitmesuguste gruppide nõudmised ja rahuldamata nõudmiste tulemustena tekkinud rahutused ja kokkupõrked. Khomeinil ja tema valitsusel tuleb tegeleda terrorismiga, sabotaažiaktidega, pahempoolsete mõjuvõimu kasvamisega ja üha suureneva majanduskriisiga.

Araabia separatistid, kes ei lepi Teherani keskvalitsusega, õhkusid juuli algul õlijuhtmed, mis on erakordse tähtsusega Iraani õliekspordi käigus hoidmiseks.

Khomeini on nähtavasti arusaamisele jõudnud, et ta ei suuda oma senise terroristliku süsteemiga valitseda ja endale vajalikku seljatagust luua ning sooritas ootamatu sammu, vabastades vanglatest 3000 poliitilist vangi. See järelandmine oli mõeldud opositsiooni ja sõjaväelaste lepitamiseks peaminister Bazargani valitsusega,

kuid tõenäoliselt on Khomeini oma terrorisüsteemi juba nii kaugele arendanud, et tal on raske asuda täandumisteele.

Terroristid tapavad turiste

MADRIID — Baski terroristid korraldasid möödunud nädalavahetusel Madriidi lennuväljal ja raudteejaamades mitu pommiatentaati, mille tulemusena said neli inimest surma ja 113 haavata. Üks surmasaanuist oli Lääne-Saksamaalt pärit noor tüdarlaps ning haavata saanute hulgas oli palju välismaalt saabunud turiste.

Ameerika ölikompanii teenistus tõusnud 23 prots.

NEW YORK — Maailma suurima õlikompanii, ameeriklaste Exxon Corp. tulud tõusid 23% käesoleva aasta teisel veerandil. Exxon teenis 830 miljonit dollarit perioodil, mis lõppes 30. juuniga, mis on 140 miljonit dollarit suurem kui läinud aastal samal ajal. Müügi läbikäik tõusis 15,52 miljardilt dollarilt 19,61 miljardile dollarile.

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

„National Geographic" kogub Eestis materjale

Ühendriikide ajakirja toimetusliige Priit Vesilind Tallinnas VEKSA seminaril

Teine VEKSA kultuuriseminar Eestis on lõppenud ja nagu esimeselgi korral küsiti ka seekord osavõtjatelt nende päevade kohta oma arvamusi ja hinnanguid. Nagu neist sõnavõttudest ilmneb on nähtust ja kogetust jäänud kõigile osavõtjaile positiivne hinnang eesti kultuuri osas; poliitilisi aspekte keegi neist ei nimeta.

Üks osavõtjaist, Rein Viira Stokholmist ütleb, et „ma ei arva, et ma Eestisse kolin, aga mulle tundub loomulikuna pidada edaspidigi Eestiga tihedat sidet, tulla siia jälle tagasi ja tunda heameelt kõigist siinseist tuttavatest, kui nad tulevad mulle külla mu kodus Stokholmis". Sama noormees on öelnud veel, et „kui tahame eestlased olla, peame kõigepealt oskama eesti keelt. See on mu esimene tunne":

Pärast jaanipäeva Lahemaa rahvuspargis, järgnesid tutvumised rahamaastikuga ja taimestikuga.

Siis sõideti edasi Tartusse, kus toimus 12. akadeemik J. V. Veski konverents. Konverentsi loengud toimusid Tartu ülikooli peahoones J. V. Veski nimelises auditooriumis. Dr. Henno Rätsep pidas loengu eesti kirjakeele sõnavara rikastamise päevaprobleemidest, filoloogiakandidaadid Silvi Vare seotud tüvega sõnade tuletusaspektidest ja Ellen Uuspõld eesti kirjakeele grammatilise vormistiku rikastamisest. Seminarist osavõtjad külastasid ka akadeemik J. V. Veski hauda Raadi kalmistul, kus lauldi „Mu meelen kuldne kodukotus".

Seminari üheks hüveks märgiti ka, et sel puhul sõlmusid sõprussidemed Ameerikas, Kanadas, Rootsis ja Lääne-Saksamaal asuvate eesti noorte ning kodumaal olevate eesti teadlaste, kirjanike, filmiloojate, loodusuurijate, kunstnike ja teiste alade esindajatega.

Rootsi eestlase T. Niidu arvates on VEKSA seminar ainulaadne võimalus tundma õppida eesti inimesi ja ühiskonda, kuna korraldajad sellevastu saavad parema pildi eestlasist võõrsil.

Selle eesti inimeste ja ühiskonna kohta esitasid väliseesti noored ka arvukalt küsimusi, millele ajaleheski aga vastuseid pole antud.

Seminari töö olevat olnud väga pingerikas, noored olevat tahtnud aga rohkem küsida kui aeg lubas, kirjutab „Kodumaa". Lõpuks anti VEKSA poolt kõigile osavõtjaile mälestuseks seminarist osavõtu tunnistus.

Seminarist võttis osa ka USA pildirohke ajakirja „National Geographic" korrespondent ja toimetusliige Priit Vesilind, kes kogus materjale oma ulatusliku Eesti-artikli jaoks. Ta oli seminari kestel teinud pidevalt fotosid, arvult üle tuhande värvifoto.

Seminari kokkuvõttest ei selgu, kas see tehakse igaaastaseks sündmuseks nagu noorte eneste poolt on soovitud. Küll korraldasid Rootsis seminarist osavõtnud noored kokkutuleku sealses Metsaülikoolis kogemuste, tähelepanekute ja muljete edasiandmiseks.

Ebakindel olukord Nikaraaguas

MANAGUA — Nikaraagua töösturid ja ärimehed vaatavad ebakindla pilguga tulevikku ning ei oska mõistatada, millise suuna võtab uus pahempoolne valitsus. Ehkki uus valitsus esialgu deklareeris, et ta pooldab eraettevõtlust, ei ole töösturid ja ärimehed sugugi kindlad valitsuse ja seda juhtiva viieliikmelise hunta kavatsustes, kuna hunta mõjuvõimsad liikmed on tuntud marksistid.

Uue valitsuse koosseisus on liberaalse mõtlemisviisiga eraettevõtluse pooldajaid kuid mõningate poliitiliste vaatlejate arvates ei ole nende mõju valitsuses suur

ning marksistid panevad seal oma tõekspidamised ja kavatsused maksma.

Arvatakse, et praegusel valitsusel ei ole pikka iga kuna lahkhelid valitsuse koosseisus muutuvad üha suuremaks ning marksistid suruvad eraettevõtluse pooldajad valitsusest peagi välja.

Eraettevõtluse nõukogu, kes andis oma panuse president Somoza kukutamisel streikide organiseerimisega, on nüüd sattunud probleemide ette, mida ei osanud esialgu ette kujutada.

Töösturid mainivad, et uus valitsus ja hunta on tegutsemisvõimetu ning ei oska kuidagi elu ümberorganiseerimisega peale hakata.

Tööstrid ja ettevõtjad, kinnitavad, et nende arvates tuleks pangad avada ja krediidivõimalusi anda kuna ettevõtted peavad palkasid maksma töölistele ja tellima toormaterjale.

Usuteadusliku Instituudi teine kursus lõppes

Pidulik lõpujumalateenistus Torontos Vana Andrese kirikus

Usuteadusliku Instituudi teine kursus lõppes möödunud pühapäeval piduliku jumalateenistusega Vana Andrese kirikus, millele elas kaasa rohke arv kirikulisi. Jumalateenistusel olid kaastegevad osa instituudi õpilastest, kuna osa neist olid esinenud juba eelmisel pühapäeval toimunud jumalateenistusel. 21. instituudi õpilast siirdusid tagasi oma kodukohtadesse, kus nad hakkavad kohalikku eestlaskonda abistama usuliste toimingute sooritamisel ning asendavad paljudel juhtudel kutselisi õpetajaid, kelledel igakord ei ole võimalik väiksematesse keskustesse kohale tulla.

Jumalateenistusel pidas altarikõne prof dr. A. Võõbus, kes andis instituudi õpilastele edasi oma läkituse. Professor kriipsutas alla, et instituudi kursustel on tehtud tõsist tööd ning ta ta avaldas lootust,

et instituudi õpilased aitavad omalt poolt kogudustele kaasa eesti kiriku üles ehitamiseks.

Piiskop K. Raudsepp pidas rahvapärase jutluse, milles ta eriti kinni naelutas selle töö tähtsust, mida instituudi õpilastel tuleb hakata tegema pärast oma kodukohtadesse siirdumist. Kõneleja tõi instituudi töö kohta huvitavaid näiteid, mainides, et õpilased on oma õpingute kestel palju siit kaasa saanud kuid nende töö tulemused olenevad suurel määral sellest kui palju nad valguse kandjatena ise suudavad oma rahvuskaaslastele anda.

Instituudi õpilastest esinesid sõnalises osa H. Kivi, Paul Maidre, Edgar Pihu, Kalle Merilo, Tiit Tralla, Elmar Kuningas, Kersti Pinna, Héino Altosaar, Juta Nõmmik ja Priidu Kiive.

Muusikalises osas oli orelil dr. R. Toi kuna solistidena esinesid Irene Loosberg ja instituudi õpilane Ülo Saar, kes kohale oli saabunud Austraaliast.

Pärast jumalateenistust toimus ühine kohvilaud, kus instituudi kursuse vanem Väino Kaldma tänas südamlike sõnadega lektoreid, kes andsid vabatahtlike tööjõududena kursusele oma suure panuse, samuti kuulusid tema tänusõnad Vana Andrese kogudusse perenaistele, kes olid hoolitsenud kursuslaste lõunasöökide valmistamise eest ja õpetajatele, kelledega kursuslastel oli tekkinud soe koostööline vahekord. Koguduse esimees A. Roost avaldas headmeelt, et Vana Andrese kogudusel oli võimalus kursuslaste kasutusesse anda oma kirikut ja kiriku kõrvaruume. Prof. dr. A. Võõbus oma lõpusõnas mainis instituudi tööd iseloomustades, et sellega Tartu ülikool jätab nähtavaid jälgi nähtamatute isikute kaudu.

Kursuse ajal toimusid ka õpetajate nõupäevad, millede eesmärgiks oli ametivendadega lähemate sidemete sõlmimine, muljete vahetamine koguduse siseellu puutuvates küsimustes ja instituudi õpilastele abi andmine praktilisel alal.

Rootsis kavatsetakse samalaadne Usuteadusliku Instituudi kursus korraldada järgmisel aastal, kohe pärast Ülemaailmseid Eesti Päevi. Kursus kestab kümme päeva ning selle eesmärgiks on koondada kursusele õpilasi Rootsist ja teistest Euroopa riikidest.

Kunstide Keskusel valminud Kultuurikodu kavand

Kultuurikodu kavatsetakse rajada Kanada valitsusorganite ja eesti ühiskonna toetusel

Eesti Kunstide Keskuse juurde loodud vastav komisjon on uurinud Eesti Kultuurikodu hoone majandamise praktilisi võimalusi. Komisjon, mille koosseisu kuuluvad J. Pahapill, Stella Kerson, Arved Pedjase, Helene Peterson ja S. Veidenbaum on koostanud projekti läbiviimiseks vastava kava, mille praktilist rakendamist kavatsetakse läbi viia kolmes faasis. Eesti Kultuurikodu asendaks kavatsetud Eesti Kunstimuuseumi, mille mõte oli komisjoni arvates meie ühiskonnale liiga uudne.

Komisjon on pidanud Eesti Kultuurikodu asutamiseks mitmel korral läbirääkimisi Ontario provintsivalitsuse kultuuriministeeriumi Heritage Conservation osakonnaga. Eesti Kunstide Keskuse Usalduskogu esimehel J. Pahapillil oli läbirääkimisi Heritage Conservation osakonna juhataja V.N. Styrmoga ja kultuuriministeeriumi Wintario Toronto piirkonna konsultandi Jay Jacksoniga.

Nendel läbirääkimistel suhtusid ministeeriumi esindajad eestlaste algatusesse positiivselt ning mainisid, et eestlastel on võimalik toetust saada projekti kavandamiseks, vastava konkreetse objekti muretsemiseks ja selle ülevalpidamiseks. Toetust antakse kuni 50 prots. ulatuses kui 50 protsenti kuludest laekub mujalt — eesti ühiskonnalt või teistelt Kanada asutustelt, kaasaarvatud föderaalvalitsus, Kanada Muuseumivalitsus jne.

Projekti esimene faas kujutab endast detailset planeerimise kavandit, mille raamides töötatakse

(Järg lk. 5)

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St Torontos.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $32.—, poolaastas $18.— ja veerandaastas $9.50, kiripostiga aastas $53.—, poolaastas $28.— ja veerandaastas $15.—.

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $35.—, poolaastas $19.— ja veerandaastas $10.50. Kiripostiga USA-s: aastas $58.—, poolaastas $30.— ja veerandaastas $16.50.

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $69.—, poolaastas $34.50 ja veerandaastas $18.—.

Aadressi muudatus 40 c. — Üksiknumbri hind 40 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher, Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto 3, Ont. M6J 2H2

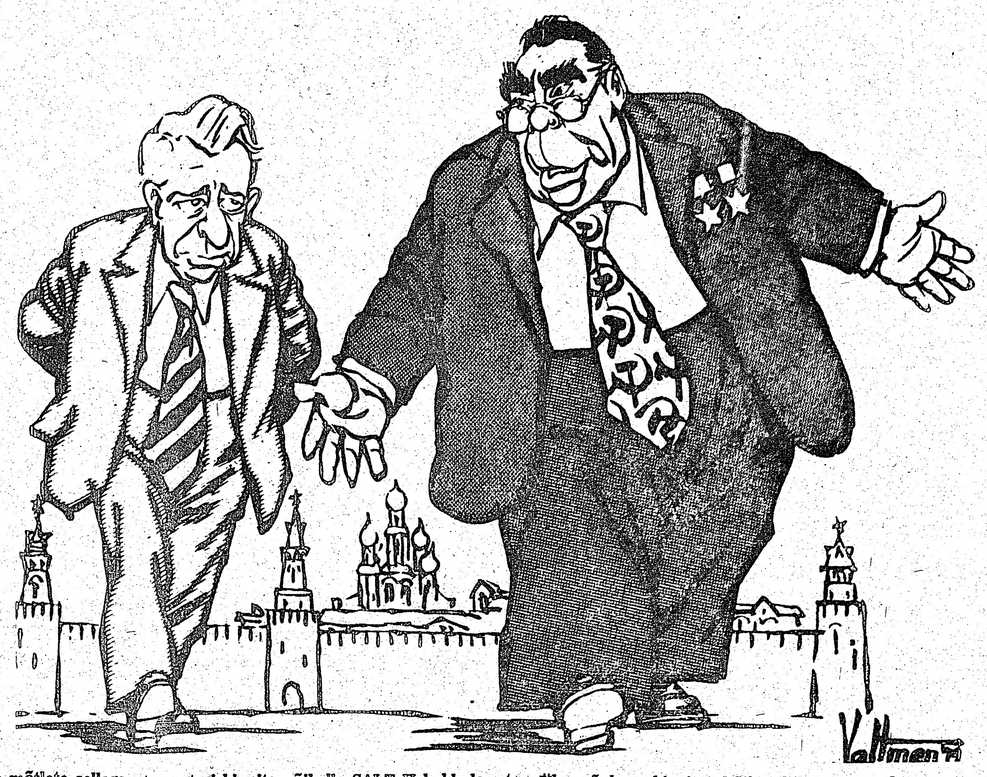

„Mis te mõtlete sellega, et senat ei kinnita võibolla SALT II kokkulepet — Ülemnõukogu kinnitab kõik valitsuse otsused."

„Kaubanduslik karjakasvatus"

Eestimaa Kommunistliku Partei Keskkomitee esimesel sekretäril ja Moskva asevalitsejal Eestis Karl Vainol oli hiljuti täita suur ülesanne: ta pidi pidama keskkomitee pleenumil mitmetunnilise kõne ideoloogiatöö ja poliitilise kasvatustöö edasisest parandamisest N. Liidu kommunistliku partei juhiste kohaselt. Nagu selle kõne tekstist nähtub, võttis Karl Vaino analüüsimise ja vaatluse alla kõik võimalikud elusektorid — majanduslikud, poliitilised, kultuurilised ja kasvatuslikud — ja püüdis selgusele jõuda, mis on läinud viltu ja kuidas tuleks olukorda parandada.

Selle kõne teksti siin välismaailmas lugedes jääb mulje,et praeguses Eestis on palju viltu, mis parteimeestele ei meeldi. Viltu on jooksnud okupeeritud Eestis põllumajandus, kuna inimestel ei ole enam küllaldaselt süüa ja rahvas ei hooli enam Venemaale saadetavate suurte normide täitmisest, kõveraks on kujunenud olukorrad ka poliitilisel alal, kuna partei allorganid ei täida vajalikul määral oma kupja- ja propagandaülesandeid ning pahandusi on ka paljudes kultuurisektorites, kuna kirjanikud ei oska kommunismiehitajatest kirjutada ja kunstnikud maalida ning ajalehtedel on kalduvus paljusõnalisusele ning materjalide hallile „kroonulikule stiilile". Kõikide nende küsimuste analüüsimisel ja süüdlaste hurjutamisel esineb partei peasekretäri sõnavõttudes vastuoksusi, kordamisi ja muigamapanevaid paradokse.

Karl Vaino kõnes esitatud kriitika baseerub väga lihtsale argumendile: partei kõrgem juhtkond on teinud vastavad korraldused ja neid ei ole käsu kohaselt täidetud. See puudutab kõiki elualasid, kuna partei käsi ja pilk ulatub kõigisse elusektoritesse ja kõigil tuleb tehtud korraldusi, ükskõik kui rumalad või loomuvastased need ka on, austada ja täita.

Kõnest on üks suurem ja kaaluvam osa pühendatud põllumajanduse toodangu langusele okupeeritud Eestis, mis on tekitanud Moskvas nähtavasti juba märgatavat peavalu ning Vaino on saanud korralduse eesti põllumajanduse kruustangide vahele keeramiseks. Oma sõnavõtule ühest küljest suurema kaalu andmiseks kuid teisest küljest ka elanikkonna hirmutamiseks kinnitas Vaino, et V. I. Lenin oli juba 1899. aastal maininud, et Balti ja läänekubermangud on kaubanduslikku karjakasvatuse piirkonnad. Seda „kaubanduslikku karjakasvatuse" teemat edasi arendades väitis K. Vaino, et loomakasvatussaaduste tootmine on „meie vabariigis alati olnud kaubanduslik, juba 1961. aastast aga hakati seda toodangut regulaarselt vabariigist välja vedama ja see väljavedu suureneb pidevalt vastavalt põllumajandustootmise kasvule". Edasi selgub sõnavõtust, et 1966. aastast alates andsid eestlased oma lihasaaduste toodangust 27,5 protsenti „üleliidulisesse fondi" ning möödunud aastal ja käesoleval aastal on seda panust suurendatud 30 protsendile.

Kuid — nagu selgub kõnest — ei arene Lenini ja Vaino „kaubanduslik karjakasvatus", mille all tuleb mõista eesti põllumajandussaaduste massilist rekvireerimist ja väljavedu N. Liitu, plaanikohaselt. Lihasaadusi on üleliidulisesse fondi antud käesoleva esimese kuue kuu jooksul ainult 70 protsenti plaanikohasest kvantumist, mis on tekitanud Moskvas ilmselt kulmu kipra tõmbamise ja Vaino pidas vajalikuks eesti rahvast raskelt noomida, mainides, et „meie ei täida praegu kahjuks üht peamist juhendit — tagada ennekõike riigi, seejärel omaenda huvid". „Me peame kasvatama uhkus- ja patriotismitunnet selle üle, et võime anda oma panuse riigi ühisesse üritusse", ütles partei peasekretär paatoslikult teheş etteheiteid eesti rahvale, et see ei anna oma viimast toiduiva venelastele, kes ise ei ole võimelised oma rahvast toitma vaid teevad seda teiste allaheidetud rahvaste kulu ja kirjadega.

Karl Vaino süüdistab praeguses suures toiduainete nappuses Eesti loodusõnnetusi ja loodab, et olukord kahe-kolme kuu jooksul loomakasvatuses paraneb ning et Eestist hakkavad jälle voolama liha- ja piimasaadused „üleliidulisesse fondi". Võibolla on tal õigus, kuid võibolla on ka eesti rahvas juba väsinud suure Venemaa toitmisest ja on kaotanud huvi töö ja pingutuste vastu kui ta sealjuures isegi tühja kõhtu peab kannatama. Sel puhul meenub ühe kodumaa eestlase kinnitus, et eestlased produtseerivad iga elaniku kohta toitaineid sama palju kui neid produtseeritakse Kanadas. Tulemuseks on, et Kanadas leidub kõiki toitaineid külluses ja suures valikus kuna Eestis kattuvad tühjad toiduainete kaupluste riiulid ämblikuvõrkudega. Selle kummalise olukorra põhjustajaks ei ole midagi muud kui Lenini ja Vaino „kaubanduslik karjakasvatus".

K.A.

Suured riiklikud toetused eesti ajalehtedele Rootsis

STOKHOLM (Teataja) — Sisserânnuameti juhatus otsustas 31. mail produktsioonitoetused mitterootsikeelseile lehtedele 1979. a. kohta järgmiselt: 5 korda nädalas ilmuv Finn Sanomat 898.000, Eesti Päevaleht 588.000 (ca $147.000.—), Ruotsin Suomalainen 496.000, Teataja 300.000 (ca $75.000.—), kreeklaste Metanasteftika Nea 300.000, Jugoslovenski List 300.000 kr.

● Bensiini puudus Austraalias on mõjutanud juba eesti organisatsioonide tegevust. Sydneys jäi bensiini puuduse tõttu ära Eesti Üliõpilaskond Sydneys peakoosolek. Narrabeenis jäid pidamata jaanipäeval E.A.K.K. kergejõustiku võistlused.

Harvemini ilmuvate eesti väljaannete osas said toetusi: Rahvuslik Kontakt 6.100, Side 5.000, Tulehoidja 5.000.

Energiakriis muudab ameerika elustiili

Bensiinipuudus piirab liikumisvabadust ja vaba aja veetmise võimalusi

WASHINGTON — Energiakriis, eriti bensiinipuudus, ähvardab tuua suuri muudatusi Ühendriikide igapäevases elus, mille esimesed tundemärgid on juba märgatavalt näha. Paljud eksperdid ja analüüsijad on jõudnud veendumusele, et energiakriis mõjutab inimeste elustiili, tööprotsessi, vaba aja veetmist ja isegi nende mõtlemist.

Kallid bensiinihinnad ei võimalda enam inimestel elada kaugetes eeslinnades, kust seni autodel tööle sõideti. Omaette probleemiks kujuneb ka kaugete suvemajade küsimus, kuna inimestel tekib bensiinipuuduse ja bensiini kõrge hinna tõttu raskusi suvemajade pidevaks külastamiseks.

Kaovad ka suured ja tugevate mootoritega varustatud autod, mis seni sümboliseerisid ameeriklaste individuaalset vabadust ja jõukust ning nende asemele ilmuvad teedele odavad väikeautod.

Avalikule transpordivõrgule ja selle väljaarendamisele hakatakse panema suuremat rõhku ning valitsus annab selleks majanduslikku abi.

Automüügi ärid väidavad, et neil on üha raskem müüa suuri autosid ning kuuesilindrilised autod on kõige suuremad masinad, mis inimesed nõus on ostma. Paljud autosõitjad ütlevad, et nad on sunnitud ostma välismaa autosid, kuna need on tunduvalt ökonoomsemad kui Ühendriikide masinad. Väga populaarseteks on muutunud ka väikese mootoriga varustatud jalgrattad — n.n. mopedid — mis on võimelised sõitma ühe galloni bensiiniga 135 miili.

Arvatakse, et neid müüakse käesoleval aastal 350.000.

Tõusnud on ka nõudmine jalgrataste järele ja kui möödunud aastal nende müük tõusis 9,4 miljonile, siis käesoleval aastal kalkuleeritakse juba 10 miljoni jalgrattaga.

Kuid ameeriklased piiravad drastiliselt ka oma pikki sõite. Näiteks on käesoleval aastal Yellowstone'i pargi ja Grand Canyoni külastajaid autodel tunduvalt vähem kui eelmistel aastatel. Paljud majaomanikud soovivad oma majade üleviimist gaasiküttele kuna see on tunduvalt odavam õlikütest ning puuahjude töösturid ütlevad, et nad müüvad käesoleval aastal 60 protsenti rohkem ahjusid kui eelmisel aastal.

Mõned eksperdid toonitavad, et suured muudatused elustiilis toovad ameeriklastele kaasa ka psühholoogilisi probleeme, kuna inimestel ei ole bensiini kalliduse ja vähesuse tõttu enam võimalik nii vabalt liikuda ning nad peavad hakkama harrastama rohkem sellist tegevust, mis nõuab vähem energiat ja tooraineid.

Eestlased demonstratsioonil

New Yorgis protesteeriti N. Liidu vägivallarezhiimi vastu

NEW YORK (VES) — Ühendriikides välja kuulutatud Ikestatud Rahvaste Nädala puhul toimus New Yorgis pühapäeval, 15. juulil suurem demonstratsioon 34 rahvusgrupi osavõtul. Rongkäik korraldati 5-dal Avenüül ning pärast seda toimus protestikoosolek Central Pargi Mall'is. Eesti oli esindatud orjastatud rahvaste kaitseks korraldatud demonstratsioonil väärikalt, kuna üritusest võttis osa ligemale 250 eestlast eesotsas Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides esimehe Juhan Simonsoniga. Eesti rahvusgrupp kandis ka ligemale paarikümmend sini-must-valget lippu.

Rongkäik siirdus pärast kogunemist 5-dal Avenüül St. Patricku katedraali, kus toimus tund aega väldanud jumalateenistus.

Jumalateenistust püüdsid paar huligaani katedraali eesruumis segada, kuid see vahejuhtum likvideeriti kiiresti.

Jumalateenistuse pidas prof. W. C. Jaskewicz ning tulisõnalise jutlusega esines ülempreester dr. P. Paschak. Pärast teenistust korralduti riikide ja rahvuste tähestikulises järjekorras ringkäiguks. Eesti rahvusgrupis kandsid seitse noort neidu seitset suurt tähte, mis moodustasid sõna „Estonia" ning sellele järgnesid mitukümmend sini-must-valget lippu ja eestlaste esindus. Rongkäigus olid eriti rohkearvuliselt esindatud Long Islandi Eesti Seltsi ja EVÜ liikmed.

Central Pargis avas protestikoosoleku Ikestatute Komitee esimees Horst Uhlich, mille järele tenor Hillar Saareste laulis USA hümni, mis anti kaugele edasi valjuhääldajate kaudu.

Järgnesid mitmed sõnavõtud, kusjuures huvitavamaks oli Taivanist pärit hiinlase dr. Ku Cheng-kangi sõnavõtt, mis hoiatas Hiina punase rezhiimi eest. Ameeriklaste poolt kõneles New Yorgi esindav Esindajatekoja liige Mario Biaggi, kes lubas anda täieliku toetuse ikestatute vabaduspüüdlustele.

Aktuse sõnavõttude osale järgnes rahvusgruppide esinemine, mille korraldajaks oli eestlanna Frederike Tanner.

Eestlaste poolt esines Long Islandi Eesti Seltsi ja Laste suvekodu rahvatantsutrupp, kes esines 15 paariga ning said suurte kiiduavalduste osalisteks.

Kommentaarid

Mis saab Nikaraaguast? Asi paistab selge olevat Kanada ja Ühendriikide valitsustele, kes andsid kohe pärast parempoolse president Somoza diktatuuri langemist ja pahempoolsete n.n. sandinistide grupi võimule tulekut oma tunnustuse uuele valitsusele. Ühendriikide president Carter märkis oma otsuse põhjendamiseks Valges Majas toimunud pressikonverentsil, et kogu Nikaraagua rahvas oli president Somoza rezhiimi vastu ning nüüd on rahval võimalus rakendada sellist valitsust nagu ta ise soovib.

Ühendriikide ja Kanada valitsuse tunnustus Nikaraagua uuele rezhiimile tuli kõiki eeldusi arvestades väga kiirelt ja ülepeakaela, kuna praegu ei ole veel selgunud, millised mehed Nikaraaguas võimule tulid ja millised on nende tulevikukavatsused. President Carteri väide, et Nikaraaguas on rakendatud nüüd rahvavõim ning et rahvas võib ise otsustada, keda endale valitsejaks määrata, tundub naiivsena võttes arvesse Nikaraagua viieliikmelise hunta koosseisu ning seda abi, mida mässajad said Kuuba ja Panama kaudu N. Liidult ja teistelt kommunistlikkudelt riikidelt.

Nikaraagua uuele rezhiimile kiire tunnustuse andmisega teevad läänemaailma riigid sama vea, mida nad on teinud minevikus kommunistide võimule upitamisel. Selle poliitika kohaselt antakse oma abi ebapopulaarse ja diktaatorliku rezhiimi kõrvaldamiseks kuid samal ajal aidatakse võimule palju süngem ja julmem kommunistlik diktatuur, mis ei rahuldu ainult oma võimu rakendamisega alistatud riigis vaid kujundab sellest maast uue baasi edaspidiste vallutuste tegemiseks, millede taga seisab oma toetusega, ideedega ja relvaabiga Moskva „godfather".

Ei tarvitse olla suur välispoliitiliste keerdkäikude asjatundja ega poliitiline analüüsija kui väita, et Kuuba ja teised punastele sandinistidele sümpatiseerivad riigid ei andnud Nikaraagua mässajatele oma abi suurest idealismist, vaid nende eesmärgiks oli soetada Kesk-Ameerikasse kommunistlik baas, kust on võimalik jatkata oma õõnestustööd kogu Ladina-Ameerika bolsheviseerimiseks. See ei ole ju enam mingi saladus, et suur osa sandinistide löögiüksuste juhtidest said oma väljaõppe kommunistlikus Kuubas, Alzheerias ja teistes pahempoolsetes Araabia riikides. Samuti on teada, et Nikaraaguas võimule tulnud viieliikmeline hunta on eranditult pahempoolsed — mõned täielikud marksistid, mõned sotsialismi sildi taha varjatud puhtakujulised revolutsionäärid. Hunta suurte diktaatorlike võimupiiride maskeerimiseks on Nikaraaguas moodustatud ka mingisugune valitsus, kuhu on võetud ministreid liberaalsetest ringkondadest, väikeärimeeste hulgast ja

(Järg lk. 3)

LUGEGE

Rein Moora — Evald Uustalu

SOOMEPOISID

384 lk. (sellest 64 lk. fotosid) — Hind $14.00 pluss 85 c saatekulu

Johan Pitka

RAJUSÕLMED

Koheselt pärast Eesti Vabadussõda kirjutatud mälestusraamat „värskete" elamustega Eesti vabaduse eest võitlemisest aastail 1914—1919. Raamat ilmus 1972. a. admiral J. Pitka 100. sünniaastaks.

237 lk. — Hind $8.80 pluss 50 centi saatekulu

KINKIGE

oma võõrrahvusest sõpradele Eesti võitluse tutvustamiseks ingliskeelne

Evald Uustalu

FOR FREEDOM ONLY

Hind $7.00 pluss 50 c saatekulu

MÜÜGIL VABA EESTLASE TALITUSES

VALVEARST NÄDALALÕPUL

4., 5. ja 6. aug. dr. J. Marley, tel. 921-7777.

11. ja 12. aug. dr. A. Mae, tel. 493-7231.

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

intellektuaalide ridadest. See meenutab meie n.n. „Varese valitsust" 1940. aastal kui N. Liidu tankiüksused Tallinnas võimu üle võtsid ja selle kommunistlikule parteile üle andsid.

Maskeerimist on praegu Nikaraaguas hädasti vaja, sest äkki võib tekkida ka Valges Majas ja Ottawas arusaamine, et Nikaraaguas polegi tegemist demokraatliku rezhiimiga vaid hoopis punase diktatuuriga. Siis vajuksid ka uute võimumeeste suured plaanid 50 miljoni dollarilise välislaenu saamiseks nagu vits vette ja rahvas hakkaks aru saama, et ta on sattunud vihma käest räästa alla. Nikaraagua uued võimumehed loodavad, et kommunistide klassikaline trikk läheb ka Nikaraagua ülevõtmise puhul läbi. See käib selle põhimõtte kohaselt, et meie lõhume, purustame, sõdime ja hävitame ning teie pärast maksate! Humaansuse ja rahva tahte nimel!

*

Kui Lõuna-Vietnamis valitses veel Ameerika toetusel president Thieu demokraatlik rezhiim, siis tegid Vietnami sõja vastased Uhendriikides ja teistes läänerikides palju kära ning süüdistasid Lõuna-Vietnami valitsust kommunistide demokraatlike õiguste piiramises, nende vangistamises ja Vietkongi põrandaaluste aktivistide terroriseerimises. Need protesteerijad ja kärategijad, kelledest paljud nüüd on ärganud ja oma eksimusest ja rumalusest aru saanud, ei tunnistanud Lõuna-Vietnami valitsuse õigust oma rezhiimi kaitsmiseks ning õõnestustöö ja sabotaazhiaktide tegijate vangistamiseks.

Sõjavastased ja protesteerijad peaksid lähemalt tutvunema selle rezhiimiga, mis on nüüd rakendatud Lõuna-Vietnamis ja mille kõrval endine Thieu rezhiim tundub lasteaia ringmänguna. Nüüd ei räägita Lõuna-Vietnamis enam demokraatlikest vabadustest ega inimõigustest, vaid igaüks, kes on uue rezhiimi vastu, peab oma „patud" lunastama sunnitöölaagrites või hukkamismeeskonna püssiraudade eest.

Nii toimus alles hiljuti Ho Chi Minh'is (endises Saigonis) kohtuprotsess, kus kaebealusteks olid 20 isikut, keda süüdistati kontrrevolutsioonis ja rahvavõimu kukutamise vandenõus. Neile heideti ette segaduste tekitamist ning atentaatide kavatsust kommunistlike ametiisikute vastu. Lisaks väideti, et nad olevat ähvarduste ja pettusega ässitanud hiina rahvusest isikuid Vietnamist põgenema. Tassi teate järele tunnistasid kõik kaebealused endid süüdi ja kinnitasid, et nad tegutsesid vastavalt USA imperialismi ja Pekingi juhtkonna Vietnami-vastastele sepitsustele ning olid seadnud endale eesmärgiks kontrrevolutsioonilise riigipöörde sooritamise. Kohtuotsus oli drastiline ja range: kaks kaebealust mõisteti surma ning teised kuni kahekümne aastani vangi.

Jääb ainul imestada, miks läänerliikide ajakirjandus sellistest protsessidest ei kirjuta ja neid oma lugejatele ei valgusta. Ja kas Vietnami sõja vastane ja suur Hanoi punaste sõber filmistaar Jane Fonda ei saaks siit inspiratsiooni ühe tõetruu Vietnami filmi valmistamiseks oma seniste roosavärviliste propagandafilmide asemel?!

AMI

Eesti professori kirjanduslik uurimus

Dr. Ülle Lewes-Laaman, kes töötab assistant professorina Ohio Wesleyan ülikoolis inglise keele alal, annab sel aastal 3-kuulise suvekursuse keskkooli õpilastele, kes soovivad õpinguid jätkata kolledzhites või kes astuvad koolist lahkudes ellu.

Kursusel õpetatakse kirjutamisstiili ja endaväljendamist, kuna nüüdseid keskkoolide lõpetajaid ootab nii elus kui ülikoolis palju kirjutamist laboratooriumide, raportide, aruannete, kokkuvõtete j.m. näol, ükskõik mis alal ta töötab või mida õpib. Oskust nõuab ka kirjutamine ärialal, et olla tulemuslik ja mõjuv. Kiri vajab head stiili ja väljendamisoskust. See kuulubki Ülle Lewes-Laamani õppekavva.

Ülikooli informatsioonis teatatakse veel, et Ülle Lewis-Laaman tegi uurimuse usulise ja ilmliku romaani vastastikusest mõjust. Tema uurimise aluseks oli „Tristan ja Isolde" armulugu ja St. Gilesi legend. Mõlemas siirdub inimene metsa, mõlemas leiab inimene seal õnne, mõlemaid toidetakse metsas imeväel ja mõlemas avastatakse metsaläinud inimeste, seltskonna, poolt ja viiakse tagasi tsivilisatsiooni, kus nad aga õnne ei leia.

VES

Arstlik nõuanne reisijaile

(Canadian Scene) — Kanada Arstide Ühingul on paar sõna öelda reisijaile, millest ehk kõige olulisem on see, et ükski reisija ei peaks uskuma seda, mida talle reisibüroo või lennukikontor tervislikes küsimustes ütleb näiteks kas või kaitsesüstide osas. Kogemused on näidanud, et vähemalt 50% sellest informatsioonist on vale.

Paljudel kanada haiglatel on nüüd nn. reisikliinikud, kust antakse igasugust tervislikku nõuannet reisijaile, kaasaarvatud toitlustamisküsimused. Üks suurimaid taolisi kliinikuid asub Toronto General Hospitali juures ja on avatud esmaspäeviti, kesknädalati ja reedeti. Kliinikul on täpne ülevaade tervislikest olukordadest üle kogu maailma, ta saab oma informatsiooni üks kord nädalas World Health Organization'ilt Genfis.

Teadmatust rahvusvahelistest tervishoidlikest nõuetest võib tekitada reisijaile palju peavalu. Näiteks te saabute keset ööd võõrasse lennujaama ja seal selgub, et teil puudub tõend nõuetavate immunisatsiooni süstide kohta. Teie lihtsalt pole teadlik olnud selle maa nõuetest. Võimudel on sel juhul õigus teid lennujaamas kinni pidada nii kaua kuni üks kohalik arst hommikul kohale ilmub ja teid süstib. Või keegi lennujaama ametnik annab ise teile vastava süsti. Mõlemal korral võivad tagajärjed ebameeldivaiks kujuneda.

Teine allikas, kus reisija võib saada absoluutselt usaldusväärset informatsiooni on International Association for Medical Assistance to Travellers. Peale informatsiooni võõrastel maadel kehtivate tervishoiureeglite kohta, annab see ühing oma liikmeile nimistu arstide kohta nendes paikades, kuhu te soovite reisida, ühtlasi nimetades arstide kvalifikatsioonid ja võõrkeeled, mida nad rääkivad. Selle rahvusvahelise ühingu Kanada osakond asub 128 St. Clair Avenue West, Toronto M5E 1B9.

● Võidupüha 60. aastapäeva puhitseti Eesti Võitlejate Ühingu NSW osakonna poolt Sydney Eesti Majas 23. juunil kontsert-aktusega. Avasõna ütles Paul Kimmel, aktusekõne dr. Hugo Salasoo. Teadaolevaile Eesti Vabadussõjast osavõtnuile NSW-is anti välja mälestusmärgid selle tähtsa sündmuse tähistamiseks. Thirlmeres elavaist veteranidest olid mälestusmärgid juba kätte saanud kol. Arnold Sinka, Juhan Tilk, Harald Lipping, Aleksander Rebane, Karl Poots, Elmar Kuklane ja Karl Hageri. Aktusekülaliste ees kinnitati mälestusmärgid rinda dr. Hugo Salasoole, Anton Luikmilile, Aleksander Meipalule, Martin Pennile, Aleksander Rillevile ja Juhan Viidangile; kodus haigena olnud Villem Rakfeldile oli märk varem kätte antud.

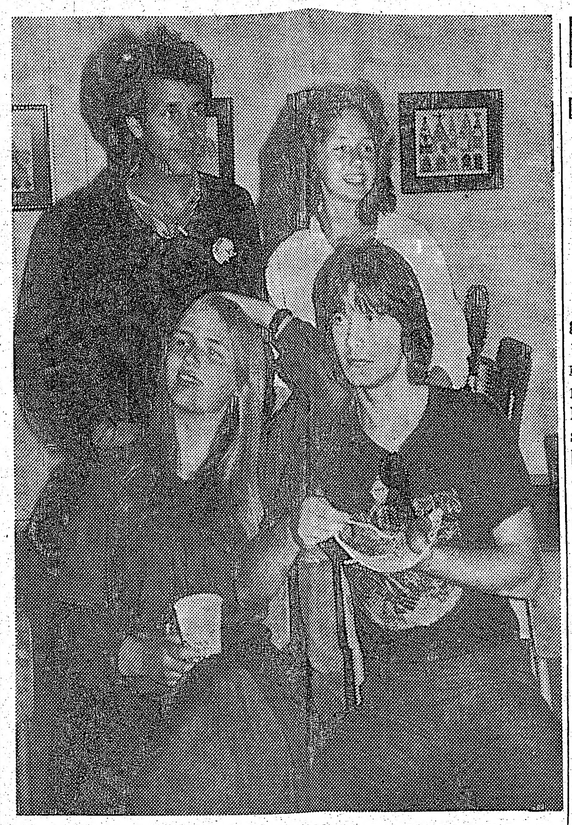

Grupp noori eesti kunstnikke, kes esmakordselt esinesid avalikkusele juunikuisel Tallinna Festivalil. Pildil esireas vasakult Kaarin Maimets ja Mark Olo, seisavad Peeter Pajos ja Kristiina Meipoom.
Foto: Vaba Eestlane

Soome purjesportlased venelaste küüsis

Nõukogude ametnikud arreteerisid laupäeval, 16. juunil kaks soome võistluspurjetajat Soome lahel. Soomlased on kindlad, et nad ei olnud ületanud N. Liidu piiri ja et arreteerimine toimus rahvusvahelistel vetel. Vahejuhtumile on pööratud soome ajalehtedes väga suurt tähelepanu.

Arreteeritud purjetajad, ülemarst Teddy Weber ja fotograaf Reijo Nykänen, on teatanud, et nad esitavad Soome välisministeeriumile ametliku kaebuse vahejuhtumi kohta.

Mõlemad arreteeritud jahid võtsid osa jahtklubi Brändö Seglare poolt korraldatud võistlusest.

Peaarst Weber jutustab, et ta oli oma „Misty" jahiga umbes üheksa meremiili Helsingi Kasuuni majakast edela suunas, kui arreteerimine juhtus!

— Purjetasime just lõuna poole, kus olen käinud kümneid kordi varemgi. Meie läheduses keerles mitu nõukogude helikopterit.

— Äkki sõitis suur nõukogude valvelaev meie lähedale ja signaliseeris, et me peame nende kõrvale purjetama.

— Kuna võistlus oli käigus, pöörasin vööri Soome ranniku poole, kuid valvelaev võttis meid kinni.

— Purjetasin nende juurde. Nad andsid meile kõieotsa ning käsutasid purjed maha võtta ja lasta end pukseerida Vene suunas.

— Keeldusin sellest kategooriliselt, ja see tekitas laeval suurt segadust, räägib Weber.

Vene sõdurid uurisid Weberi jahi väga põhjalikult läbi.

— Eriti elektroonilistest seadmetest nad olid väga huvitatud. Nad märkisid oma paberitesse isegi raadio tootmisnumbri.

— Kõik paberid nad uurisid läbi väga suure hoolega ja käisid isegi viis korda meie jahi pardal neid uuesti kontrollimas.

— Ma küsisin vene ohvitserilt, mis tähendab, et nad suhtuvad meisse nagu oleksime vaenlased.

Ta vastas, et temal on sellest kahju, kuid et ta ei või teha teisiti.

Weber on absoluutselt kindel, et ta ei käinud Nõukogude territooriumil.

Varem on sama jahtklubi alati saanud loa, et taolise võistluse jooksul on võidud purjetada ümber Tallinna Madala. Nüüd luba millegipärast ei antud.

— Kõige naljakam oli, kuna esiteks venelased ütlesid, et me oleme neli meremiili Nõukogude Liidu territoriaalvete piirist seespool. Kui see oleks vastanud tõele, me oleksime pidanud juba olema väga lähedal Eesti rannikule.

— Kui ma eitasin, ütlesid nad peale pooletunnist mõtlemist, et me olime kaks miili nende poolel. Ma eitasin ka seda.

— Meie vestluse jooksul sõitsid mitmed kaubalaevad meist mööda nii põhja- kui lõunapoolt. Me olime keset rahvusvahelist laevaliini. Venelased näitasid ka oma merekaarti.

Sellele oli piir märgitud palju lähemale Soome rannikut.

— Oli väga tülikas, kui meie jaht kõrges lainestikus tampis vastu valvelaeva teraskülge. Võistlus muidugi läks hoopis nurja ja olime sunnitud sellest loobuma. Terve vahejuhtum võttis aega umbes kaks ja pool tundi.

Weber ütleb, et valvelaev oli suur ja relvastatud mh. kahe õhutõrjekahuri ning kahe torpeedotoruga.

Teine venelaste poolt arreteeritud purjetaja oli fotograaf Reijo Nykänen oma „Calamity Jane" jahiga. Ta nägi kaugelt ka Weberi paati kui venelased seda uurisid.

— Arreteerimishetkel ma olin Tallinna Madala ja Helsingi Kasuuni vahelisel alal. Mingit kahtlust ei ole selles, et ma oleksin võinud olla Nõukogude Liidu territoriaalvetes.

— On uskumatu, et nii jõhkralt võidakse käituda.

— Purjetasin just Kasuuni poole, kui arreteerimine toimus. Minu meelest oli küsimus ainult kiusamises, kuna mingeid täpseid või asjalikke küsimusi nendel ei olnud minule esitada.

— Ma näitasin merekaardilt kus ma olin, ja nemad omakorda joonistasid paberitükikesele oma arvamuse.

Ilmus nr. 105 — SUVI

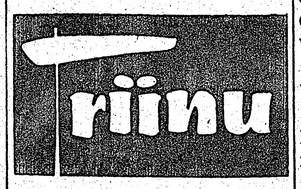

Müügil „Vaba Eestlase" talituses
Üksiknumber $1.50
Aastatellimine 1979. a. $6.00

Lembitu küla Kotkajärvel

Kahest „saunast" on kasvanud saunaga asula

Skautüksus Lembitu Maleva „Sõjasarve" laagri ajal tegutses Kotkajärvel üks osakond, millest laagri kirjelduses polnud juttu. Nimelt jatkus Kotkajärve Lembitu külas vilgas ehitustöö, mille tulemusena sügisel juhtide maapäeval avatakse kaks uut ehitust: küla saun ja vanade skautide — Lembitu lellede klubiruum. Lembitu Maapäev Kotkajärvel toimub 8./9. septembril.

Kotkajärve matkajatele, kes kogemata vahtravõsas köögi ja kohviku poole keerava tee otsast mööda sõidavad, avaneb omapärane vaade: suurte rändrähnudega kaunistatud külavainu taga metsa serval on rida kirsipunaseks võõbatud hoonеid. Kolm terava viiludega maja, keskmine neist kõrgem, on ühendatud astmelise kindlusemüüri taolise aiaga.

Hooned meenutavad kuidagi „kolme õde" Tallinna iidses gooti linnapildis.

Nendest madalamale raviini põhja jääb suur ja sopiline mitmest ehitusest moodustatud hoonetekompleks. Selles asuvad laagrivarustuse ait, materjalide ladu, kanuu-ait ja purjekate ait. Teisele korrusele viib sild, mis lõpeb lippudega kaunistatud rõdul, kust pääseb raadioruumi ja nuiameeste-vanemskautide klubiruumi. Uue osana on nüüd valmimisel küla saun ja Lembitu lellede klubiruum.

Sildid jutustavad, et asula on Lembitu küla. „Kolme õe" äärmised tared on „Lelletare" ja „Sõtsetare", ehitatud vastavate vanemate üksuste „kulu ja kirjadega". Mõlemad tared mahutavad neli inimest.

Keskmises „Peretares" on köök, söögituba, dushiruum ja materjalide ladu pööningukorrusel.

Tared on talvekindlad, elektrikütte ja sooja veega.

Suure hoonetekompleksi teisel korrusel asuv raadio-ruum on tegelikult Lembitu Maleva Kotkajärve asutuse ja tegevuse komandopunkt, kus asub lühilaine raadiojaam, büroolaud ja kolm magamiskohta valves olevatele skautidele või juhtidele. Nuiameeste klubi — „nuiatare" on seni kõige luksuslikum ruum Lembitu külas, kus küdeva kolde eest pehmes toolis võib kuulata muusikat ja nautida külma jooki.

Lellede uues ehituses on aga seni suurimaks luksuseks sauna seedrivooderdis, mida Arnold Potisepp laagri ajal viimistles nagu ehete-karpi. Endel Leisi poolt ehitatud sauna ahi pandi samuti sisse laagri ajal ja tehti proovikütmine. Saun ja teisel korrusel asuv lellede klubiruum valmivad ja avatakse maapäeval Lembitu 30. a. juubelipidustuse ühe osana. Kõik ruumid peale aitade on või saavad ehitatud talvekindlaks. Sauna saab kasutada ka talvel, samuti on talviste ööbimisruumide arv Lembitu külas nüüd nii suur, et hädapärast on võimalik lumelaagreid pidada ainult üksusele kuuluvates hoonetes.

Sellega on võimalik vähendada kulusid ja loobuda suurte hoonete talvisest hooldamisest.

Lembitu küla suurprojekt Kotkajärvel, mis nüüd hakkab lõpule jõudma, algas kahe majutustarega, mida siis nimetati „saunadeks". Tared ehitati ühenduses Kotkajärve kohviku ehitamisega 1965—66, et kohvikut teenindavatele sõtsedele pakkuda mugavat ööbimist. Nüüd on „saunamees" Lembitust saanud küla omanik ja saatusliku naljana on tõeline saun üheks viimaseks ehituseks külas.

Küla on ehitatud vanemate poolt annetatud või ostetud materjalidest Lembitu lellede ja poiste vanemate tööjõuga. Kõikide nende meeste nimetamine, kes möödunud neljateist aasta kestel Lembitu küla projekti juures on töötanud, ei ole võimalik, kuigi vaprate eesti talgumeeste arv järjest väheneb ja haruldasemaks muutub. Viimase osa — sauna ja lellede klubiruumi ehitamisel tegid kaasa: Ants Evard, Rein Holsmer, Olev Jõgeda, Harold Kivi, Rein Kori, Asko Kütti, Endel Leis, Kalju Leis, Mart Mägi, Eeri Nurm, Helmut Paju, Volli Palo, Arnold Potisepp, Valden Sadul, Hugo Välter, Ülo Vastopä ja Viktor Vessmann.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$32.—	$35.—
Poolaastas	$18.—	$19.—
Veerandaastas	$ 9.50	$10.50

KIRIPOSTIGA

	Kanadas:	USA-s:
Aastas	$53.—	$58.—
Poolaastas	$28.—	$30.—
Veerandaastas	$15.—	$16.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $69.—, poolaastas $34.50, veerandaastas $18.—

Aadressi muudatus 40 centi. Üksiknumbri hind 40 senti.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või posti rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:

VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „ ___ “ _____ 197___. Tellimise katteks lisan $ _____ siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi _____

Aadress _____

UNUSTAMATA ARMAST ABIKAASAT

THEODOR OLUPER'i

sündinud 14. märtsil 1903 Jõelähtme's
surnud 26. juulil 1979 Toronto's

mälestab leinas

ALVINE

Isa, Sinu kätte
annan oma vaimu!

LAHKUS MEILT IGAVESTI ARMAS ISA JA VANAISA

THEODOR OLUPER

Sündinud 14. märtsil 1903 Jõelähtme's
Surnud 26. juulil 1979 Toronto's

Mälestavad sügavas leinas

poeg HARALD perekonnaga
poeg ERIK
poeg PEEDO perekonnaga

SURMA LÄBI LAHKUS HEA TUTTAV

THEODOR OLUPER

Mälestavad

K. KÜLMALLIK abikaasaga
I. LEPS abikaasaga
A. AVI abikaasaga
H. KUKK
M. TAMM

Puhka rahus!

ARMAST

THEODOR OLUPER'i

mälestavad kurbuses

HELJO ja VALDEK

LUGUPEETUD JA ARMAST KLUBILIIGET

THEODOR OLUPER'i

mälestab leinas

EESTI PENSIONÄRIDE KLUBI TORONTOS

ARMAST KLUBI LIIGET

THEODOR OLUPER'i

mälestavad leinas

EESTI KODU BILJARDI- JA BRIDZHIKLUBID TORONTOS

KAUAAEGSET SÕPRA JA RAHVAPILLIMEEST

ROBERT LIIN'i

mälestab leinas

VOLDEMAR VARIK

Stokholmi eestlased võivad kuulda 16. juunist alates eestikeelseid vaimulikke raadiosaateid iga laupäeva õhtul kl. 6. Korraldab neid Stokholmi Nelipühi Kogudus.

VAIKSELT LAHKUS MEILE KÕIGILE KULLAKALLIS EMA, ABIKAASA, VANAEMA JA VANA-VANAEMA

MARIA LEPA

Sündinud 18. jaanuaril 1895
Surnud 26. juulil 1979

Mälestavad sügavas leinas

ABIKAASA
tütar TIIU perega
poeg JÜRI perega
tütre-tütar SELMA perega
lapse-lapselapsed DAVID, KRISTINA ja LISA
SUGULASED kodumaal

Sündigu Sinu tahtmine!

UNUSTAMATA LEINAS MÄLESTAME OMA ARMAST VENDA

EDUARD MEDRI't

Sündinud 17. juulil 1903 Eestis, Saaremaal
Surnud 23. juulil 1979 Rootsis, Norrköpingis

Vennad:
ARTHUR perekonnaga Kodu-Eestis
OSVALD perekonnaga Torontos
ALBERT perekonnaga Keswickis
õde **MARIA perekonnaga Torontos**

Olgu kerge Sulle
võõra maa muld!
Igavesel hommikul näeme jälle!

ARMAST SÕPRA

VOLDEMAR LIIMA't

mälestab sügavas leinas

ERICH AMOS
ja TÜTRED perekondadega

ARMAST KAASVELLE

VOLDEMAR LIIMA't

mälestab leinas

KORPORATSIOON FRATERNITAS TARTUENSIS

ARMAST SÕPRA JA KAASTÖÖLIST

ROBERT HERMANN'i

mälestavad

VÄINO MIHKELSON
HARRI VAINO

ESIMESEL SURMA AASTAPÄEVAL MÄLESTAME ARMAST

KARL ALBO't

ABIKAASA
TÜTAR perekonnaga
POEG abikaasaga

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA

Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.

M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director

723 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)

Helistada tel. 489-8811 ☎ 489-8002

OOTAMATU SURMA LÄBI LAHKUNUD ARMAST SUGULAST JA KAUAAEGSET HEAD SÕPRA

MARIA LEPA't

sündinud 18. jaanuaril 1895 Kihnus
surnud 26. juulil 1979 Torontos

mälestavad vaikses leinas

ELISABET ARGET
M. ARGET perekonnaga
N. ARGET perekonnaga
L. KURVITS perekonnaga
M. MURU perekonnaga
MARTA ja MIHKEL WIDRIK

Olgu kerge Sulle
Kanada muld!

ARMAST

MARIA LEPA't

mälestavad

MIHKEL ALAS abikaasaga
JAKOB LAMEND perekonnaga

SURMA LÄBI LAHKUNUD

MARIA LEPA't

mälestavad leinas

E. VESIK perega
NIKOLAI SUTT abikaasaga
MARIA SUTT

Puhka rahus
võõramaa mullas!

Hanno Kompus'e
„KUSTUTAMATA NÄLG KUNSTI JÄRELE . . ."
Hind $11.—, saatekulu 85 ¢.
Müügil „Vaba Eestlase" talituses

KIRIKUD

EESTI EV.-LUTERI USU PEETRI KOGUDUS TORONTOS
817 Mt. Pleasant Rd., Toronto
M4P 2L1: Kirikutel 483-5847
Õp. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto
M4N 1L8 tel. 483-4103

VALJASÕIDU-JUMALATEENISTUS pühapäeval, 5. augustil kell 11 homm. Oro rannas, Simcoe järve ääres. Evald Engman'i, Eduard Kaju ja Helju Pomerantsi suvitusaladel. Järve äärde sõita 5-nda teega.

JUMALATEENISTUS pühapäeval, 12. augustil kell 11 hommikul.

ÕPETAJA KÕNETUNNID suvekuudel neljapäeviti kl. 6—8 õhtul. Telefoni teel: 483-4103, 483-5847 ja 1-355-2777.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
Tel. 461-2077
862 Jones Ave., Toronto 6, Ont.
Juhatuse E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.,
Toronto 6, Ont.
Tel. 463-6223

Pühapäeval, 5. augustil kell 11 homm. jumalateenistust kirikus ei ole Vaimuliku Konverentsi tõttu, mis peetakse alates neljapäevast, 2. augustist kuni esmaspäeva 6. augustini Muskokas E. Viigi talus, Port Sydneys.

Kõnelevad jutlustajad: K.L. Marley, E. Kiil, E. Saraoja, A. Laur, H. Söderholm j.t.

Jumalateenistusel laulab ühiskoor ja esinevad solistid.

Laupäeval, pühapäeval ja esmaspäeval on ühistoitlustamine konverentsist osavõtjaile.

Majutamine on talus ja talu kõrvahooneis ning isiklikes telkides.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
Toronto, Ont. M6G 3K6
17 Frank Cresc.
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

Pühapäeval, 12. augustil JUMALATEENISTUS kell 6 õhtul.

Suvekuudel õpetaja kõnetunnid kokkuleppel.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
10 Lamport Ave. Apt. 307
Toronto 5, Ont. M4W 1S6
Tel. 961-8391
„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3.—3.30 p. l. WHLD 1270 kc.

Pühap., 5. aug. kell 11.00 homm. ja kell 4.00 p.l. VABAÕHU-JUMALATEENISTUSED Kiviojal. Kell 8.00 õ. LÕKKEÕHTU. Kõigile teretulemast! Kirikus ei ole jumalateenistusi.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church, 45 Davenport Rd
Jutlustaja Allan Laur,
141 Clark Ave., Unit 50 Thornhill,
Ont. L3T 4P4. Tel. 889-8173.

Toronto usklikkoguduste ühine vaimulik KONVERENTS Muskokas, Viigi talus, Port Sydney's 2. aug. kuni 6. aug. JUMALATEENISTUSED: 2. aug. kell 2 p.l. ja kell 7 õ.; reedel, 3. aug. kell 10.30 homm. ja 7 õ.; laup., 4. aug. kell 10.30 homm., kell 3 p. ja kell 7. õ.; 5. aug. kell 10.30 homm., kell 3 p. ja kell 7 õ.; esmasp., 6. aug. kell 10.30 homm.

Ilmus ANTS VOMM'i
kauaoodatud
nägus
LUULETUSKOGU
„VARJUD"
Hind $8.— + saatekulu 50 c
Müügil VABA EESTLASE talituses

Eesti uus parteiboss - kutseline „aparatshik"

Karl Vaino teenib ainult Moskvat ja „suurt kodumaad"

Nagu okupeeritud Eestist saadud informatsioonis kõneldakse, kardetakse seal kõige halvemast praegusest Moskva asevalitsejast partei esimese sekretäri kohal olevast Karl Vainost, kes tälesti venestunud eestlasena on Moskva valitsejate truu käsilane.

Ivan Käbini lahkumisel partei esimese sekretäri kohalt loodeti tema järglasena näha mõnda kohaliku päritoluga funktsionääri. Kõige rohkem liikus jutte Keskkomitee ideoloogiasekretäri, Hiiumaalt pärit V. Väljase kohta, keda peeti Käbini „kroonprintsiks".

Uuest mehest, päriseestlasest parteijuhi kohal, oodati eelkõige „jeestlaste" kliki nõrgenemist, kes oli kogu sõjajärgse aja juhtkonna jämedat otsa enda käes hoidnud.

Venemaalt tulnud „jeestlased" on Moskvale olnud usaldusväärseiks ja püüdlikeks koloniaalametnikeks. Nad on saanud stalinliku kooli ja neil puudub emotsionaalne side Päris-Eestiga — peaaegu kõigi nende kodune keel on vene keel. Vahepeal oli aga parteisse astunud rohkesti päris-eestlastest karjeriste ja need lootsid, et nad saavad hakata ise Vabariigi asju juhtima ja teha seda intelligentsemalt, efektiivsemalt ja kohalikke iseärasusi paremini arvestades.

Neile ilusatele lootustele valati külma dushi kui toimus partei esimese sekretäri koha täitmine I. Käbini ümberpaigutamisel ülemnõukogu presiidiumi esimehe kohale. Kuuldavasti astunud päris-eestlasest kandidaadi vastu välja „Moskva silm", Keskkomitee teine sekretär Lebedev.

Kui siis Moskva Keskkomitee sekretär I. Kapitonov Eesti uue asehalduri isiku kohalikule Keskkomiteele „valimiseks" esitas, haaranud jahmatus isegi parteibürokraate.

Sest Karl Vainot ei oodanud Käbini kohale mitte keegi. Jälle „jeestlane", sündinud ja kasvanud Siberis, kutseline „aparatshik", isegi nõukogude parteibürokraatias ülimalt ilmetu ja ebapopulaarne kuju. See-eest oli ta aga noor (55-aastane), püüdlik industrialiseerimise entusiast ja kultuurist „rikkumata". „Tümikas". „aktiivne hull", on „uue peremehe" kohta käivad esimesed iseloomustused teadjamate inimeste poolt.

Karl Vaino kohalemääramine näitas eelkõige seda, et Moskva umbusk eesti rahvusluse suhtes pole aastakümnetega põrmugi kahanenud: eestlased võivad ju parteisse astuda, aga kõrgemalt juhilt nõutakse endiselt Venemaalt põlvenemist ja eesti keele mittevaldamist.

Samuti seda, et praeguses olukorras vajab Moskva Eestis senisest kuulekamat marionetti, kes aitaks liialt „iseteadvas" vabariigis tugevdada keskvõimu haaret.

Vaino näib selles suhtes sobilikuvalikuna: omamata toetust kohalikus parteiaparaadis, rahvast rääkimata, võlgneb ta oma tõusu ainult Moskvale. Järelikult peab ta ennast ka viimase silmis igati õigustama ja näitama. Mingist laveerimisest, kohalike huvide arvestamisest pole enam juttu, valitseb ühesuunaline orientatsioon „suure kodumaa" vajaduste rahuldamisele. „Suurendame pidevalt oma panust meie maa ühtse rahvamajanduskompleksi tugevdamisesse", lubas K. Vaino ühes valimiseelses kõnes.

Järsult kiirendati industrialiseerimist, mis Eesti oludes võrdub venelaste täiendava sissevooluga.

1978. a. lõpus võeti Eesti Keskkomitee kurss intensiivsele venestamisele, eriti haridussüsteemis, kus vene keele osa üritatakse igati suurendada.

Vene keelt hakatakse õpetama juba lasteaiast.

On iseloomulik, et Vaino sõnavõttudes, mis on eranditult venekeelsed, puudub täielikult rahvuslik moment — tuleb välja, et eesti rahvas pole ise suutnud üldse midagi korda saata („meie saavutustes on eelkõige suure vene rahva tööpanus"!). Ühtlasi algas juhtiva kaadri puhastamine. Esimesi lahkujaid oli ministrite nõukogu esimehe asetäitaja E. Tõnurist, põllumajanduse majandusjuht, looduskaitse arendamise ja rahvaparkide rajamise toetajaid. Liigutud jutud, et aja jooksul kavatsetakse välja vahetada kõik vähegi eestihõnguad ja mõõtlikumad parteijuhid.

Tagatipuks suurendati Eesti sotsialistlikke kohustusi „vennasvabariikide" suhtes — need olevat „pingelised", kuid tulevat „tingimata täita", teatas Vaino.

Kui siis Eestil tuli oma läänudaastast andamivõlga Venemaa vastu 1979. a. esimeses kvartalis hüvitada (nii kõlab ametlik põhjendus), oligi kriis käes. —Jaanuaris-veebruaris seisis eesti rahvas sabades mitte enam liha, vaid paljaste loomakontides järele. Vanemad inimesed hakkasid meelde tuletama, kuidas 1940. a. tõlgendati liitendit ENSV — „enne nälg, siis viletsus".

Vaino poolt rahvale mängitud lihavingerpuss tekitas avalikku nördimust, välja lõi vana vaen venelaste vastu.

Kasvas ka nende arv, kes jõudsid veendumusele, et viga pole mitte loodusõnnetustes ja kroonilselt „ajutistes puudustes", vaid süsteemis eneses.

Seda väljandas tabavalt valimiseelsel nädalavahetusel ühte Tallinna kulinaariakauplussse saabunud keskealine naine. Silmitsenud ihasaadustest täiesti lagedat vitriini ja kuulnud, et sinna polegi midagi oodata, heitis ta uksest väljudes lause: „See valitsus tuleb välja vahetada".

Tallinna Festivalil äratasid oma hoogsa lauluga tähelepanu lauluansambel „Positiivsed mehed", kelle liikmed ise saatsid laule kitarri ja mandoliiniga, kuna M. Aherma saatis neid kontrabassil. Pildil vasakult Alar Kivilo, Mark Teose, Erik Teose ja Mart Aherma.

Foto: Vaba Eestlane

Kunstide Keskusel . . .

(Algus lk. 1)

läbi mitmesugused võimalikud alternatiivid — uus maja, vana maja, juurdeehitus, asukoht, kasutamisvajadused, ülalpidamise kulud, sissetuleku võimalused jne.

See töö läheb maksma umbes 15.000 kuni 20.000 dollarit, millest pool laekub Wintario summadest koos Heritage Conservation Divisioni toetusega.

Kulude teise poole katteks loodetakse leida professionaalsete eestlaste hulgast konsultante, kes poole oma honorarist kingiksid eesti ühiskonna hüvanguks. See osa projektist läheb käiku eeloleval sügisel ja valmiks järgmiseks kevadeks.

Objekti eelkujundamisele kavatsetakse asuda pärast esimese faasi lõpetamist ning ka siin on eeldusi saada toetusi provintsi- ja föderaalvalitsuselt. Toetussummad jagunevad kolme ossa — ⅓ Wintariolt, ⅓ föderaalvalitsuselt ja Kanada Riiklike Muuseumide valitsuselt ning ⅓ eesti ühiskonnalt ning eestlaste sõpradelt Kanada ühiskonnast.

Teise faasi alustamiseks peab Kunstide Keskusel olema teatud põhikapital, milleks loodetakse summasid annetustest ja pärandustest.

Selleks on avatud Toronto Eesti Ühispangas vastav Trust Account nr. 6210-3. Juhul kui projekt ei teostu, maksetakse annetused tagasi koos intressiga.

Komisjon mainib, et kolmandast faasist — kultuurihoone programmist ja ülalpidamiskuludest on praegu veel varajane rääkida. Kõik oleneb esimese faasi tulemustest ja valikust. Ontario Kultuuriministeeriumi kunstiosakonna direktori Andrew Lipchaki'i andmetel on praegu võimalik valitsuselt saada 20 prots. jooksvatele kuludele (kaasaarvatud palgad) minevatest summadest, eeldades sealjuures, et 30 prots. tuleb ühiskonnalt. Ülejäänud 50 prot. võib tulla teistelt valitsusasutustelt.

Sealjuures maksetakse muuseumi kuraatori palk eraldi Heritage Conservation osakonna poolt kuni 8000 dollari suuruses summas aastas.

Komisjon mainib, et Kanada valitsuse juhtivad tegelased on korduvalt tunnustavalt maininud Eesti Kunstide Keskuse kultuuripärandi säilitamise ja sellele kodu loomise projekte. Nad tunnevad eesti ühiskonda Ontarios kui ka kogu Kanadas kui ühte tervemat, töökamat ja kultuursemat, kes on valmis oma kultuuripärandit jagama teiste rahvusgruppidega ja kogu Kanadaga.

© Göteborgi kontserdimajas Rootsis toimus juunis orkestriühingu kontsert, mille kavas oli Griegi ja Beethoveni helitööde kõrval ka Ed. Tubina Balalaikakontsert. See sai hea kriitika osaliseks.

HELIPLAATE MÜÜGIL
Vaba Eestlase talituses:

REET — eesti rahvalaule
Reet Hendrikson

PEEGELDUSI — Rene Uferi viisid
Leida Järvi, Andres Raudsepp j.t.

KAJAKAS — Kodused kajad eesti kohvikust Kanadas

TULE RÄNDAME MÄNDIDE VARJU . . . — Eesti gaidide ja skautide laule suurlaagritest

LASTE MAAILM — Helmi Betlem

EESTI RAHVA- JA JÕULULAULE
Ellen Parve

LAUL SINULE — Jüri Lipp

Plaadi hind koos saatekuluga $6.—

LÕUNAMAA LINN — Andres Raudsepp ($7.50)

Ballett ja poliitika

Torontos möödunud pühapäeval toimunud Moskva Bolshoi balleti etenduse ajal jagati O'Keefe Centre'is välja tuhandeid lendlehti, milles valgustati inimõiguste vägistamist Venemaal. Bolshoi balletitrupp andis O'Keefe Centre'is pühapäeval kaks etendust, mida jälgisid kogusummas umbes 6000 inimest. Piletihinnad olid kruvitud rekordiliselt kõrgele, kuna need maksid 25—30 dollarit. Lendlehtede levitajad kinnitasid balleti külastajatele, et iga pileti eest saadud rahaga on võimalik N. Liidus ühte vangi kuu aega üleval pidada või maksta Siberi vangilaagri valvurile kümne päeva jooksul palka.

Lendlehtede levitajateks olid juudi organisatsioonid ning mõned balleti külastajad pidasid vajalikuks neid kritiseerida, mainides, et Bolshoi balleti tasub vaadata ning et tantsijad pole süüdi inimõiguste rikkumises N. Liidus.

Eestlased etniliste skautlike noorte laagrisse

Ühendriikides toimub 25. augustist kuni 2. septembrini järjekordne etniliste skautlike noorte laager, mille asukohaks on New Yorgi osariigis Albany lähedal asuva ukraina skautide laagriala. Laagri juhiks on New Yorgi skautjuht skm Harry Tarmo. Kanadast on palutud osa võtma üks skautide ja üks gaidide salk (umbes 14—16 aastat vanad). Gaididel on oma salk juba koostatud, kuid skautide üksuses on veel vabu kohti. Laagrimaks on 65 USA dollarit. ESMK staap annab toetust sõidukulude katteks.

Lähema informatsiooni saamiseks palutakse kontakti astuda skautide grupi juhiga nskm Martin Jõgiga, tel. 223-6622, 62 Talbot Rd., Willowdale, Ont. M2M 1R9.

ESMK

Kindral Haig soovitab SALT'i kinnitamisega oodata

WASHINGTON — NATO sõjajõudude endine ülemjuhataja Euroopas Ühendriikide kindral Alexander Haig soovitas senatil SALT II kokkuleppe kinnitamisega nii kaua viivitada kuni kokkuleppes esinevad puudused on kõrvaldatud. Kindral Haig mainis ühtlasi senati komisjonis toimunud ülekuulamisel, et Ühendriigid ei kuluta vajalikul määral summasid oma strateegiliste tuumarelvade ning konventsionaalse relvastuse suurendamiseks.

Verised puhastusoperatsioonid Iraagis

BEIRUT — Beirutisse saabunud andmeil on Iraagi president Saddam Hussein teostanud oma valitsuses ja kõrgemate ametnikkude hulgas veriseid puhastusoperatsioone, millede ohvriks on langenud 34 inimest. Arreteeritute hulgas on ka viis ministrit ja 50 armee kõrgemat ohvitseri, keda süüdistatakse vandenõu organiseerimises valitsuse vastu. Araabia informeeritud ringkondades arvatakse, et vandenõuga olid seotud ka Süüria ja Iraani valitsused.

Ilse Leetaru maal USA naiskunstnike rändnäitusel

USA ülemaaline naiskunstnike organisatsioon National Association of Women Artists, Inc. organiseeris tunnustatud naiskunstnike loomingust rändnäituse. Esinemiseks sellele tuli esitada tööd žüriile, kelle otsusega need vastu võeti. Teiste seas on sellel näitusel ka kunstnik Ilse Leetaru töö „Iiris". See rändnäitus kestab käesolevast juulist kuni 1981. aasta märtsini, tulles tagasi New Yorki aprillis 1981. Näitus esitatakse muuseumides, ülikoolides ja muudes kultuurikeskustes. Näitusel esitatud töödele lisaks on kaasas ka esinevate kunstnike lühibiograafiad.

Ilse Leetaru loomingule on sellel näitusel esinemine hinnatavaks tunnustuseks.

VES

Palestiina löögiüksuste juht mõrvati

CANNES — Cannesis tulistasid tundmatud terroristid Palestiina Vabastamise Organisatsiooni löögiüksuste juhti Zuhari Mohnsenit, kes suri hiljem haiglas. 43-aastane Zuhari Mohsen langes terroristide kuulide ohvriks pärast seda kui ta oli külastanud rannakasiinot ning oli koduteel. Palestiina Vabastamise Organisatsioon süüdistab kallaletungis iisraeli terroriste, kuid prantsuse politseivõimude arvates on siin tegemist araablaste omavahelise arveteõiendamisega.

Marksistid taotlevad USA-lt relvi

MANAGUA — Nikaraagua marksistlik valitsus, kes äsja võimult kukutas parempoolse diktaatori Somoza, on esitanud Ühendriikidele soovi moodsate relvade saamiseks, et lüüa tagasi võimalikku Somoza kallaletungi. Marksistide nõudmine tundub väga kummalisena, kuna Somoza relvastatud jõud on likvideeritud ja praegu ei ole mingisuguseid väljavaateid nende jõudude koondamiseks ning nende organiseerimiseks relvastatud aktsiooniks.

Valitsus likvideeris inflatsioonikomisjoni

OTTAWA — Kanada finantsminister John Crosbie teatas, et valitsus likvideerib endise liberaalide valitsuse poolt rakendatud asutuse National Commission on Inflation, millel pole praktilist tähtsust. Minister mainis, et selle asutuse vastu on eriti ametiühingud, kes soovivad valitsuselt reaalsemat suhtumist inflatsiooni küsimustesse.

MEMBER REALTY CANADA CARGI
Each Member office Independently owned and operated
MARK T. MANKIN
REALTOR
2670A Yonge St. (at Lytton Blvd.)
Toronto M4P 2J5
Kinnisvara ostu või müügi korral helistage
Toomas Mankin, tel. 487-4477
kodus 447-2017

JAAN ALMER
KATUSETÖÖD
Tel. 699-5295
698-2745
Teeme uusi ja parandame vanu nii linnas kui ka suvilates
Müüme aknaid ja installeerime
WINDOWS BOUNDS
1916 Queen E, Toronto

ILMAR HEINSOO
INSURANCE
Eesti Majas
953 Broadview Avenue, ruum 202,
Toronto, Ontario M4K 2R6
Telefon 461-0764

SPORT

Noorte spordimängud

Samaaegselt XIV Lääneranniku Eesti Päevadega toimusid Los Angeleses Noorte Spordimängud, mille peakorraldajana oli seal kooliõpetajana tegutsev Karin Nukk. Teda abistas 43 kaastöölist kuuest erinevast eeslaste elamispiirkonnast. Kõige kaugemalt tulnud vahekohtunikeks osutusid noortesõbrad Inglismaalt ja Kentucky osariigist.

Hästi organiseeritud üritus viidi läbi kuuel spordialal: laskmine, lauatennis, tennis, male, ujumine ja kergejõustik. Tütarlapsed ja poisid võistlesid eraldi viies vanusegrupis. Osavõtjaid oli üle 60-ne kuuest USA osariigist ja Kanadast. Iga vanusegrupi võitja sai nägusa karika Eesti Päevade korraldajailt.

Spordimängude auhindadega vääristatud eesti noored:

Alla 8 a. tütarlapsed: 1) Ingrid Sokolowski, Los Angeles, 2) Elis Heitur, San Franciscoc, 3) Liia Rebane, Los Angeles. — Poisid: 1) Troy Zimmermann, LA, 2) Andrew Hunter, Vancouver, 3) Andres Alowel, Colorado ja Andres Puhvel, LA.

9—10 a. tütarlapsed: 1) Siri Kalviste LA, 2) Heidi Carpenter, Portland, 3) Helga Veidemen, San Francisco ja Linda Vitsut, LA. — Poisid: 1) Jason Mägi, Seattle, 2) Henno Heitur, SF, 3) Peter Puhvel, LA.

11—12 a. tütarlapsed: 1) Tina Zimmermann, LA, 2) Milvi Nukk, LA, 3) Mandi Tanner, LA. — Poisid: 1) Andrew Lipping, SF, 2) Indrek Lusik, LA, 3) Ilmar Vitsut, LA.

13—14 a. tütarlapsed: 1) Anne Heinsoo, LA, 2) Anne Raamot, New Jersey, 3) Heidi Eibach, LA. — Poisid: 1) Arno Nurmberg, LA, 2) Eddie Tael, LA, 3) Mike Palm-Leis, LA.

15—18 a. tütarlapsed: 1) Tiina Taagepera, LA, 2)Elli Veideman, SF, 3) Kersti Mägi, Seattle. — Poisid: 1) Alary Piibe, LA, 2) Olav Padjus, LA, 3) Todd Valdma, LA.

Spordimängude silmapaistvamateks noorsportlasteks osutusid sprinterid Todd Valdma ja Remy Piibe läbides 100 jardi jooksu aegadega 9.87 ja 10,04 sek. Samuti mainimisväärne on 11-aastase Indrek Lusika tulemus 25 jardi vabastiilis ujumises ajaga 31,62 sek. Ta oli teistest 10 sek. kiirem.

Need spordimängud noortele kujunesid säravaks täheks möödunud Lääneranniku Eesti Päevade kavas. Siiski osavõtjate arvu poolest nad ei ületanud esimesi, mis teostusid Mills Collegis Oaklandis 1975. aastal ligemale saja noore kaasatulemisega.

ARNO BENDER

Spordiuudiseid kodumaalt

Malmös peetud Euroopa karikavõistlustel saavutas Jaak Uudmäe kolmikhüppes esikoha tagajärjega 16.85. Donetskis saavutas Tõnu Kaukis kümnevõistluses 8024 punkti. Kalifornias N. Liidu ja USA juunioride võistlusest võttis osa pärnulanna Silva Oja, kes sai esikohad viievõistluses ja 100 m tõkkejooksus ajaga 13,61.

*

Kadrioru vibustaadionil toimusid N. Liidu ulatusega ja Belgia ning Soome vibusportlaste osavõtul võistlused, kus Eve Suits FITA-2 harjutuses saavutas 2505 silma, mis on uueks Eesti rekordiks ja 25 silma parem suurmeistrinormist. Rekord on ka FITA-1 harjutuses saavutatud 1282, kus üksikalad olid 30 m distantsil 345 silma, 2x30 m 680 silma ja 60 meetrilt 328 silma. FITA-2 harjutuses oli teine Helja Tigane 2449 silmaga.

Meestest oli parim soomlane Tommi Poikalainen 2473 silmaga, teine soomlane Jukka Alango 2453 ja kolmas Mati Vaikjärve 2452 silma. Mati Vaikjärve saavutus 2x30 m distantsil 693 silma on samuti Eesti rekordiks.

Spordimärkmikust

Soomlane Harri Huhtala heitis Teuval peetud võistlustel viis korda vasarat üle 72 meetri ja kuues oli 70.30. Parim heide oli uus Soome rekord 74.22. Endine rekord oli Hannu Polve nimel tulemusega 73.84, mille ta heitis möödunud aasta augustikuul Kokkolas. Samal võistlusel Antero Puranen viskas oda 83.46, teiseks jäi Pentti Sinersaari 81.80. Võistlustest võttis osa ka parim USA odaviskaja Bob Roggy, kelle tulemus oli 78.46.

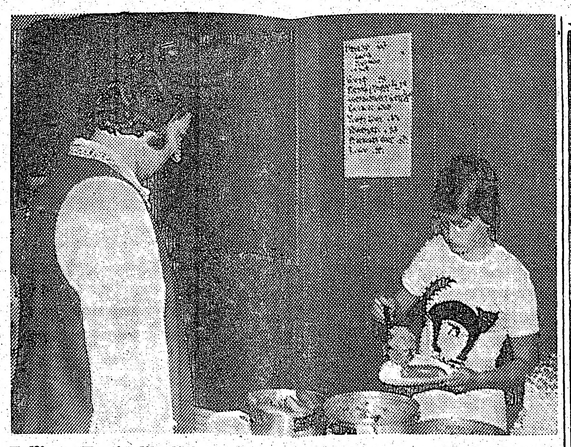

Tallinna Festivalil oli kava agaraks ja väsimatuks korraldajaks operilaulja Avo Kittask, kes siiski leidis mahti ka einelaua külastamiseks. Pildil Ellen Valter talle toitu serveerimas. Foto: Vaba Eestlane

Metsaülikool ja Laste Aasta

Metsaülikool on tänavu Rahvusvahelise Laste Aasta puhul korraldanud kaks sellekohast eriüritust. Aprillis toimus dr. Kersti Linaski loeng eesti koolidest Ameerikas koos paneliga, kus arutati võimalusi eesti laste võõrsil eestlasteks kasvatamiseks. Juunis kõneles kodumaalt külas viibiv kunstnik Silvi Väljal oma illustreeritud lasteraamatutest ja näitas neist valguspilte. Kolmanda üritusena tegutseb Metsaülikooli 13. kursusel — 18.—26. augustini Kotkajärvel eesti lasteaed. Lasteaeda Metsaülikoolis juhatab Marga Raudsepp.

Lapsed on Metsaülikooli nädalatest osa võtnud juba varematel aastatel. Vanemad kasutavad oma puhkust kursusel viibimiseks ja sageli pole võimalust lapsi kellegi hooleks jätta. Nii on loenguid tulnud jagada lapsehoidja ametiga, mudilasi on siblinud loengutel ja huviringides ning laste kilked ja vahest ka nutt kuuluvad n.n. MÜ-häälte hulka.

Rahvusvahelise Laste Aasta puhul saavad lapsed „ametlikeks" metsaülikooli osavõtjateks ja lastega vanemad on tänavu koguni kutsutud MÜ-st osa võtma.

MÜ lasteaia juhataja Marga Raudsepp koos oma abilistega korraldab lastele erikava, mis võimaldab vanematel vabamalt olla. Lapsed ei ole aga sellega mitte eraldatud MÜ üldkavast. Kus võimalik — meelelahutuses, huviringides, spordis ja puhkuses tõmmatakse lapsed kaasa vastavalt nende vanusele. Kuidas seda jaotust lasteaia ja üldkava vahel korraldada, selle juures on lastevanemad määrajateks. Ühine laste öövalve korraldus annab vanematele võimaluse ka õhtusest tegevusest muretult osa võtta.

Metsaülikooli lasteaed tohiks kujuneda huvitavaks ja kahepoolse efektiga ettevõtteks. Ühelt poolt kogevad lapsed, kellest paljud on kasvanud võõrkeelega ümbritsetud miljöös, et on olemas suur ja haritud eesti ühiskond, teised eesti keelt kõnelevad lapsed ja eesti keeles organiseeritud tegevus.

Täiskasvanud metsatudengitele moodustab lasteaed tegeliku katselava, kus mõndagi psühholoogilist või keelelist probleemi otsekohe võib praktiliselt kontrollida.

Laste juuresolek ergutab metsatudengeid arvatavasti ka oma rahvusliku identsuse otsingul. Lastevanematest võib oletada, et nad moodustavad kasvatusliku huviringi, nagu see tegutses juba aastate eest Taagepera eestvedamisel.

Metsaülikooli lasteaed Rahvusvahelise Laste Aasta puhul on siiski ühekordne ja katseline üritus, mis hea kordamineku puhul võib kujuneda MÜ permanentseks osaks. Rootsi metsaülikooli „Metroo" juures möödunud suvel tegutsenud laste-osakond ehk „Minitroo" õnnestus igal juhul suurepäraselt ja oli ka üheks julgustuseks siinse MÜ lasteaia organiseerimisel.

Käesolev kirjutis on ühtlasi kutse lastevanematele MÜ-st osavõtuks. Enne on aga tarvilik registreeruda MÜ juhatajale: Käbi Lokk, Kotkajärve Metsaülikool, 45 Fulton Avenue, Toronto, Ontario, M4K 1X6, Canada, telefon (416) 463-9065.

RAAMATUID

müügil

„VABA EESTLASE" TALITUSES

	Hind $	Saatekulu ¢
Hanno Kompus — Kustutamata nälg kunsti järele	11.—	85
L. Wahtras — Liivaklass	2.50	10
Enn Nõu — Vastuvett	5.—	40
Anna Ahmatova — Marie Under — Reekviem	3.50	35
H. Michelson — Skautlikul teel	3.—	35
H. Michelson — Noorsootöö radadel	4.30	35
H. Michelson — Eesti radadelt	9.—	35
Triinu" üksiknumbreid	1.50	
Estonian Official Guide	5.—	40
Paul Laan — Mõttelend — Pilte ja peegeldusi	5.—	25
Karin Saarsen — Lohengrini lai kumine	4.50	15
Herbert Salu — Utoopia ja futuroloogia	4.50	25
Eduard Krants — Lumeliitlased (luuletuskogu)	3.—	15
Ilona Laaman — Mis need sipelgad (luuletuskogu)	3.—	15
A. Kubja — Kadunud kodud — mälestused	4.—	25
A. Kubja — Mälestusi kodusaarelt	2.—	20
A. Kubja — Palukesed	1.50	20
E. Uustalu ja R. Moora — Soomepoisid 426 lk. + 64 lk. fotosid	14.—	85
Leho Lumiste — Alamuse Andros — biograafiline jutustus kirjanik Oskar Lutsust	6.65	40
L. Lumiste — Atlandi aknal	2.10	40
L. Lumiste — Killad külas	5.30	40
A. Vomm — Ristsõnad I	2.50	20
A. Vomm — Ristsõnad II	2.25	20
A. Vomm — Ristsõnad III	2.25	20
A. Vomm — Ristsõnad IV	2.25	20
Ants Vomm — Minu hing (luuletuskogu)	20.—	40
Ants Vomm — Varjud (luuletuskogu)	8.—	50
K. Eerme — Surnud laevad ja elavad mälestused	1.50	15
K. Eerme — Päevata päevad ja ööta ööd II	4.—	40
S. Ekbaum — Ajatar (luuletuskogu)	4.—	30
Aarand Roos — Jumalaga, Kars ja Erzurum	4.—	30
J. Pitka — Rajusõlmed	8.80	40
A. Käbin — Vaim ja muld	5.—	40
Urve Karuks — Kodakondur (luuletuskogu)	6.—	20
H. Oja — Koputused eneses (luuletuskogu)	1.50	25
H. Oja — Tunnete purdel (luuletuskogu)	2.75	25
A. Küng — Mis toimub Soomes?	14.—	50
Aarand Roos — Juutide kuningas Tallinnas	6.—	40
E. Sanden — Mitme näo ja nimega	12.50	50
E. Sanden — Loojangul lahkumine Tallinnast	16.20	50

RAAMATUID LASTELE:

Ilme Ivandi — Pargi	2.50	35
Kalevipoeg — Õppe- ja tööraamat lastele	3.50	60
Õpeta mind lugema I — (Õppe- ja tööraamat eelkooliealistele lastele värvitrükis)	3.—	40
Õpeta mind lugema II — Õppe- ja tööraamat eelkooliealistele lastele värvitrükis)	4.—	40
Eesti keele Harjutustik I	2.25	30

Haapsalu spordilinnana

Sportlikust tegevusest 700-aastases linnas

Haapsalu on tänavu Eesti juubelilinn, saades 700-aastaseks. Kodumaal on sellele juubelile juba mõneti tähelepanu osutatud, mitmesuguseid üritusi on aga ettenähtud suvel. Haapsalu on inimeste teadvusse jõudnud oma kuuvalgel lossikabeli aknale ilmuva daami tõttu. Viimane on olnud inspireerijaks luuletajaile ja kunstnikele. Lossiaias aastasadade eest peetud rüütliturniiride meenutamiseks on tänavu 9-ndat korda seal N. Liidu ulatusega vehklemisvõistlused.

Vehklemine

Selle sündmuse organiseerijaks on vehklemistreener Endel Nelis, kes algatas selle spordiharu Haapsalus, mis levis sealt üle Eesti. E. Nelis on sündinud 28. sept. 1925 Läänemaal Vatla vallas, õppis Pärnus, oli Lihulas kooliõpetaja, õppis Leningradi kehakultuuriinstituudis, jätkas neid õpinguid Tartu ülikoolis, mille lõpetas 1950. Asus tööle Haapsallu, oli keskkoolis kehalise kasvatuse õpetajaks ja vehklemistreeneriks. 1968. a. rajas ta spetsiaalse vehklemiskooli, kus on ise direktoriks.

Ta saavutas juba 1952. a. I järgu vehkleja tiitli, on tulnud 1955. a. Eesti meistriks, esinenud Eesti meeskonnas paarkümmend korda,

valmistanud ette 1950—77 vahemikus 15 kutsega treenerit, Eesti noorte ja koolinoorte meistreid ligi 300, Eesti individuaal- ja võistkondlikke meistreid 20 ümber, N. Liidu meistersportlasi 28, noorte ja koolinoorte meistreid umbes 50. Tema kunagisist õpilasist on tuntuimad V. Rossar, B. Joffe ja K. Kuur. Temale on antud käesoleval suvel lossiaias vehklemisturniiri organiseerimine.

Purjesport

Neist ebakindlate jälgedega rüütliturniiridest pole jälgi ajaloos. Küll sai Haapsalust 1889. a. Tallinnas asuva Eestimaa Merejahtklubi oskond, kuid hakkas järgmisest aastast alates tegutsema iseseisvalt, oma kommodooriga jahtklubina. Kuid on andmeid, et Haapsalus oli olnud jahtklubi juba 1871. a., millega oleks Haapsalu esimene Baltimaades. (Praegu on ametlikult esimeseks Riia jahtklubi 1878. a. asutamisajaga).

Nii olevat 1871—1878 aastani Haapsalu jahtklubi kommodooriks olnud Rudolf von Gernet, helilooja Rudolf Tobiase klaveriõpetaja Gatherina Gerneti mees, kes Johann Köleriga ühel aastal sündinud. Esialgu on Haapsalu jahtklubi asutamise aeg siiski veel lahtine. See oli aadlike klubi.

Kuid jõukamad linnakodanikud asutasid 8. aprillil 1900 Haapsalu Purje- ja Sõuklubi, millele 1930. a. anti jahtklubi nimetus. 1929. a. oli esimese purjejahi omanikuks Taavet Avarmaa. 1933. a. ehitati jahtklubile oma hoone. Kolmekümnendate aastate alul oli klubil liikmeid 100 ümber. 1930. a. valiti klubi aastapäeval auliikmeks E. Siegfield, kes veel praegugi elavat. 1931. a. peeti esimesed roolimeeste kursused. 1936. a. korraldatud kursusest võtsid osa ka kaks naist, ema ja tütar Erika ja Ester Käppa. Sel ajal pandi välja rändauhind hooajal kõige rohkem merd sõitnud jahile, mille võitis 1939. a. Eduard Käppa.

Eelmisel aastal oli võitnud auhinna Robert Tammik, kes 1939. a. tuli Poolas Orlovis olümpiajõllide Euroopameistrivõistlustel pronksmedalile.

Silmapaistev purjetaja langes Saaremaa lahinguis 1944. a. Ka 1928. a. olümpiamängudel Amsterdamis purjetamises pronksmedali võitnud Nikolai Vekshin oli pooleldi eestlane.

Vekshini nimega on seotud ka üks silmapaistev spordisündmus Haapsalus. 1908. a. püstitas üliõpilane G. Vekshin Haapsalus esimese ülevenemaalise purilennu kestvusrekordi, milleks oli 4 min. 30 sek. ja kõrgusrekordi — 28 m.

1945. a. alates hakati N. Liidus korraldama purjetamisvõistlusi ka naistele. Hulk aega kuulus see ala Haapsalus elanud Käppade perekonnale. 1945. a. tuli Haapsalu purjetajate naiskond N. Liidu võistlustel viiendale kohale. Naiskonna kapteniks oli Erika Käppa, üheks roolimeheks tollane keskkooliõpilane Ester Luiga-Käppa.

Jääpurjetamine

Hiljem on Haapsalu suurimad saavutused olnud jääpurjetamise alal. Siin on maailmatuntuimaks meheks mitmekordne Eesti, seitsmekordne N. Liidu ja kolmekordne Euroopameister Endel Vooremaa ja tema võistluskaaslane Euroopa ja N. Liidu meister Vello Kuus. Nende kõrval on veel paljusid tuntud nimesid, nagu Haapsalu esimene meistersportlane Udo Politur, Ilmar Ränk, Uno Sibul, Heiki Kariler, Agu Saarlepp.

Esimene Eesti jääpurjetamisvõistlus peeti 20-ndate aastate keskel.

1927. a. Läänemaa Ühisgümnaasiumi lõpetanud Paul Sammet mäletab, et sel ajal oli Haapsallu esimese vineerpurjedega sõiduki toonud saksa keele õpetaja Erich Proffen.

Maadlemine

Haapsalu (Läänemaa) on ka maadluslinn. Lurich (1876—1920) oli isa poolt läänlane. K. Palusalu on sündinud 1908. a. Läänemaal. Kuid siit on pärit ka maailmameistrid G. Vahar-Vaher (1879—1966), J. Neeser (1886—?), jõumees kooliõpetaja M. Kalde (1869—1942) ja üks vanemaid teadaolevaid jõumehi Tõnis Ervin (1863—1906). Viimasest räägitakse legende ja spordiajaloolaste arvates tuleks Eesti maadlusajalugu temast alustada. Ta olevat 14—15-aastasena kõiki ümbruskonna mehi maadluses võitnud, täiskasvanuna tõstnud ta ühe käega 16 puuda (ca 220 kg), seljas kandnud aga 44 puuda (ca 770 kg) ning laatadel tõstnud isegi hobuseid. Ainukese kaotuse sai Ervin osavalt ja maadlust õppinud Lurichilt. Ta kutsus Lurichit pärast kaotust võistlema võõmaadluses, kus maksab rohkem jõud kui osavus, kuid Lurich keeldus. T. Ervin lasti 1905. a. revolutsioonist osavõtmise pärast 21. jaan 1906. a. maha.

Haapsalu lossi varemed.

Hiljem alustas Haapsalu tööstuskoolis maadlustreeninguid Meinhard Niglas, kes tuli klassikalises maadluses poolraskekaalus viiel korral Eesti meistriks, 1957. a. keskkaalus N. Liidu meistriks ja 1960. a. hõbedale ning 1959. a. poolraskekaalus pronksmedalile.

Tänases Haapsalus on palju maadlusspordi edutamiseks teinud 1928. a. Linnamäel sündinud ja Haapsalus elanud Ergart Männik. Ta on olnud võrkpallur, võrkpalli-treener, tõstja ja maadlustreener. Tema kasvandikest on suurmeistriks saanud Henn Põlluste, meistersportlaseks kuus ja meisterkandidaadiks kaks maadlejat.

(Järgneb)

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 765
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

ANDRES OLVET, LL.B.
Advokaat-notar
Bigelow, Hendy, Shirer & Unkkivi
789 Don Mills Rd.
Tel. 429-3110
kodus 699-2395

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

VABA EESTLANE

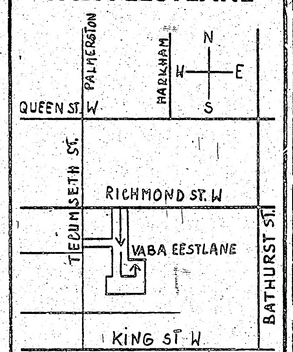

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus väljaspool tööaega:
Karl Arro 766-2057
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:

üks toll ühel veerul	$3.25
esiküljel	$3.75
tagaküljel	$3.50

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. Vaba Eestlase talitus
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70,
Stn. C, Toronto 3, Ont.
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. Mrs. Leida Marley
149 Bishop Ave.
Willowdale, Ont.
Telefon: 223-0080

S. BROGOWSKI, O.D.
OPTIK
Tel. 531-4251
412 RONCESVALLES

PAUL JUTTUS
HOGAN PONTIAC BUICK LTD
348 Danforth Ave.
Telefon äris: 461-3561
PONTIAC
BUICK
LEMANS
PHOENIX
FIREBIRD
SUNBIRD
CENTURY
ACADIAN
SKYHAWK
G.M.C. veoautod
Pruugitud autod

Jõekääru laste suvekodus pakkusid noored lastevanematele lõbusa lõkkeõhtu. Foto: J. Säägi

Lenini hinnang

Hea kommunist on ka hea tshekist

Lenin kasutas Tshekat punase terrori pealesurumiseks

A. 1975 avaldati Moskvas dokumendikogumik „Lenin ja Tsheka". Teose toimetuskolleegiumi esimeheks oli KGB esimehe asetäitja Tsvigun. Raamatu eesmärgiks oli näidata Leninit nõukogude poliitilise politsei Tsheka patroonina. Enamik dokumentidest oli varem avaldatud.

Kogumik tõestab, et üheks tähtsamaks bolshevike võidu põhjuseks olid Lenini geniaalsed avastused poliitilise politsei ja terrori kasutamise alal. Neist meetoditest pole juttu ei Marxi teostes ega sotsiaaldemokraatliku partei programmis. Lenin võttis eeskujuks prantsuse revolutsiooni, arvates selle juures, et terror peaks olema märksa ulatuslikum.

II nõukogude kongress kaotas 25. oktoobril 1917 Kamenevi ettepanekul surmanuhtluse. Lenin vahutas vihast.

Tema meelest ei saanud mahalaskmisteta teostada revolutsiooni.

24. jaanuaril 1918 leidis Lenin, et tõelise terrorini on veel hulka maad. Aprillis 1918 kirjutas ta artiklis: Nõukogude võimu järjekordsed ülesanded: „Meie rezhiim on liiga leebe."

26. juulil 1918 avaldas Lenin Zinovjevile pahameelt Petrogradi bolshevike juhtide tegevuse üle. Nood olid ära hoidnud massilise terrori, millega „töölised tahtsid vastata Volodarski tapmisele". Lenin andis korraldusi revolutsioonilise terrori tugevuse ja ulatuse suurendamiseks.

Trotski tunnistuse järgi olevat Lenin neil päevil kümmekond korda päevas hüüatanud: „Kas see on diktatuur? See on ju mannapuder." Lenini arvates olevat vene inimene liiga hea terrori teostamiseks.

Lenin hakkas terroriks valmistuma juba esimesil revolutsioonijärgseil nädalail. 7. (20.) detsembril loodud Tsheka tohtis alguses teostada ainult eeluurimisi.

Aga mõne päeva pärast hakkasid selle õigused suurenema. Lõpuks oli Tshekal voli ise arreteerida, kohut mõista ja otsusi täide saata.

31. jaanuaril 1918 sooviti luua provokatsiooni osakond. Teatavasti sai provokatsioonist hiljem Tsheka tegevuse tähtsaim vorm.

Lenin oli tegelikult Tsheka juht ja kasutas oma võimu laialdaselt. Ta hoolitses tegevuse praktilise külje eest, andes pidevalt näpunäiteid. Lenin pidas oluliseks, et läbiotsimisi teostataks öösiti. Paberite hävitamise, põgenemise, dokumentide varjamise vastu tuli rakendada erivahendeid. Lenin soovitas kahtlusaluseid kohe mitte arreteerida, vaid nende järele luurata. Ta andis üksikasjalisi näpunäiteid „kriminaaljälituse" teostamiseks.

18. juunil 1919 kirjutas Lenin Tsheka juhile pärides, kas Moskvas valmistatakse ette massilisi läbiotsimisi, rõhutades, et neid tuleb kindlasti teostada kõikjal ja korduvalt. Samuti tundis ta huvi magneetilise relvaotsija vastu. Ta pidas oluliseks, et läbiotsimistehnika oleks täiuslik.

Lenini viimaseil eluaastail ja kohe pärast tema surma tekkis müüt temast kui heasüdamlikust, inimlikust ja pehmeloomulisest juhist, kes oli karm ainult mõnikord olude sunnil.

Sellise Lenini kuju lõid Gorki ja Lunatsharski. Eriti rõhutati Lenini naeratust Kuid naeratustega võttis ta vastu teateid arreteerimistest. Lunatsharski meenutab, kuidas a. 1918 Gorki kaebas Leninile arreteerimiste üle Petrogradi intelligentsi hulgas, kes kunagi oli andnud Leninile ja ta seltsimeestele varjupaika.

Lenin vastas naeratades: „Just sellepärast, et nad on head inimesed, tulebki nad läbi otsida või arreteerida. Nende kaastunne kuulub ju alati allasurutuile. Nad on alati jälitamiste vastu. Sellepärast võivad nad praegu varju anda kadettidele ja oktobristidele."

Tähtsat osa heasüdamliku Lenini müüdi tekkimises etendasid Lenini kirjad ja telegrammid Tshekale. Neis päris ta andmeid arreteeritute saatuse kohta, kelle kaebused temani olid jõudnud. Mõnelegi käskis ta halastada.

Aga kogu riik oli ju Tsheka käes. Kirjeldatavast dokumendikogust moodustavad suure osa Lenini telegrammid, kirjad, märkmed kaebuste asjus. Nende hulk on tohutu. Esimesel pilgul näib arusaamatuna ja mõttetuna see tähelepanu, millega riigipea rasketel aegadel (riik oli huku äärel) tegeles mitte üksnes kindralstaabi töötajate ning suurte teadlaste arreteerimiste põhjustega, vaid mõnikord ka näiteks kolme puuda jahu konfiskeerimisega. Alguses tekib mulje, et Lenin rasketel aegadel ei unustanud ka väikesi inimesi, püüdis teha heaks ebaõiglust. Tutvudes kirjadega, kus Lenin nõuab arreteerimist ja mahalaskmist neile, keda peab süüdlasteks, see mulje haihtub.

Lenini kirjade omavahelisel võrdlusel selgub, et arreteeritute saatus teda tegelikult ei huvitanud. Kirjade sihiks oli üksnes kontrollida Tsheka tegevust ja näidata, et Lenin teab kõik. See meetod oli täiesti piisav terrori intensiivsuse reguleerimiseks.

Lenin pidas terrorit ainsaks vahendiks, mis tagab võimu püsimise tema kätes.

VII nõukogude kongressil 6. okt. 1923 kinnitas Lenin, et Tsheka ja terror on hädavajalikud ning nentis, et need on suurepäraselt organiseeritud. Lenin märkis Tsheka tegevuse kohta, et peamine on otsustavus, kiirus ja ustavus. Diktatuuri ei teosta partei vaid Tsheka. Partei on viimasele ainult reservuaariks. Lenin arvas, et hea kommunist on ka hea tshekist.

Tsheka teostas massilist terrorit. Üksikute rahvakihtide vastaste rünnakute intensiivsus muutus olenevalt olukorrast. Muutumatuks jäi üksnes haritlaskonnavastase terrori ülim intensiivsus. Revolutsiooni esimesist päevadest peale nägi Lenin intelligentsis oma peamist vaenlast. Lenini arvates pole intelligentsi hulgas süütuid: selle liikmed on kas nõukogude võimu vastased või neutraalsed. Viimasel juhul tunnevad nad tagakiusatutele kaasa. Lenini leiutatud sõna „eelkadetlik" abil sai süüdistavate hulka arvata kogu vene haritlaskond. Kirjas N. Andrejevile tunnistas Lenin avameelselt: „Kuritegu oleks intelligentsi mitte arreteerida, kuna see on võimeline aitama vandenõulasi ja on potentsiaalselt ohtlik."

Enamik süüdistusi haritlaste vastu oli tshekistide poolt välja mõeldud.

Lenin leiutas uue meetodi teadlaste ajude kasutamiseks, neid vahi alt vabastamata.

Pärast kodusõja lõppu tugevnesid haritlastevastased repressioonid. Nüüd nägi Lenin oma võimu ebakindlust. Ta oli kaotanud enamuse poolehoiu. Intelligentsis nähti jõudu, kes võis juhtida tööliste ja talupoegade rahutusi. Tsheka andis sel perioodil oma agentidele täieliku tegevusvabaduse. Seda õigust kasutas Lenin ka isiklikult. Lenin oli ka N. Liidu territooriumil asuvate välismaiste sotsialistide ja kommunistide arreteerimise poliitika algatajaks.

Ülikoolide lõpetajaid

Sorbonne ülikooli Pariisis lõpetas romaani keelte alal Andres Soracco, kelle alaline elukoht on Altadenas, Kal. Lõpetaja on kadunud prof. Eini ja tema abikaasa tütretütar.

Minnesota ülikooli Minneapolises lõpetas BA kraadiga Evi Pank-Karelson. Ta töötab juba kohalikus ravila administratsioonis meditsiinilise statistika alal osakonna juhatajana.

Ohio State University, Columbuses, Ohio, lõpetas BA kraadiga poliitiliste teaduste alal Leelo D. Siitam. Ta jatkab sügisel õpinguid samas ülikoolis magistrikraadi saavutamiseks.

New Jersey osariigi ülikooli Patersonis, N.J. lõpetas magistrikraadiga sotsiaalnõuande alal Eneken Liis Nigol (korporatsioon Indla) New Jerseyst. Ta siirdub tööle nõuande alale.

TORONTO LINN

Muudatusi jäätmete kogumises

Simcoe Day (Civic Holiday) — esmaspäeval, 6. augustil, 1979

Esmaspäeval, 6. augustil, ei toimu jäätmete äravedu.

Normaalne esmaspäevane äravedu toimub teisipäeval ja normaalne teisipäevane äravedu kolmapäeval.

AJALEHTEDE ja suuremate esemete (jääkapid, tugitoolid, madratsid, puumaterjal, oksad jne.) äravedu EI toimu kolmapäeval, 8. augustil.

Paigutage ajalehed ja suuremad esemed äraveoks valmis kolmapäeval, 15. augustil.

R. M. BREMNER, P.Eng., F.I.C.E.
Commissioner of Public Works
City of Toronto

ILMUSID JA ON MÜÜGIL „VABA EESTLASE" TALITUSES

Einar Sanden

„MITME NÄO JA NIMEGA"

Dokumentaalteos andekaimast eesti soost spioonist Arthur Haman — Juhan Tuldavast, kes „põgenes" 1955. a. Rootsi ja saavutas pagulaskonna usalduse, kuni 1963. a. N. Liitu tagasi läks. Autori uurimine põhineb paljudele dokumentidele ja isiklikele kokkupuuteile.

224 lk. Hind $12.50 — saatekulu 50 senti

Einar Sanden

„KGB CALLING EVE"

See on mõned aastad tagasi eesti keeles ilmunud ja suurt tähelepanu leidnud dokumentaaljutustuse „KGB kutsub Evet" inglis-keelne väljaanne. Eestikeelse teose ilmumisel nimetati seda rohkem kui tõesti sündinud looks, vaid hoopis kõigile kodumaad külastajaile vajalikuks käsiraamatuks. Võõrastest rahvustest sõpradele oleks see heaks näiteks KGB agentide tööst turistide hulgas.

224 lk. Hind $12.50 — saatekulu 50 senti

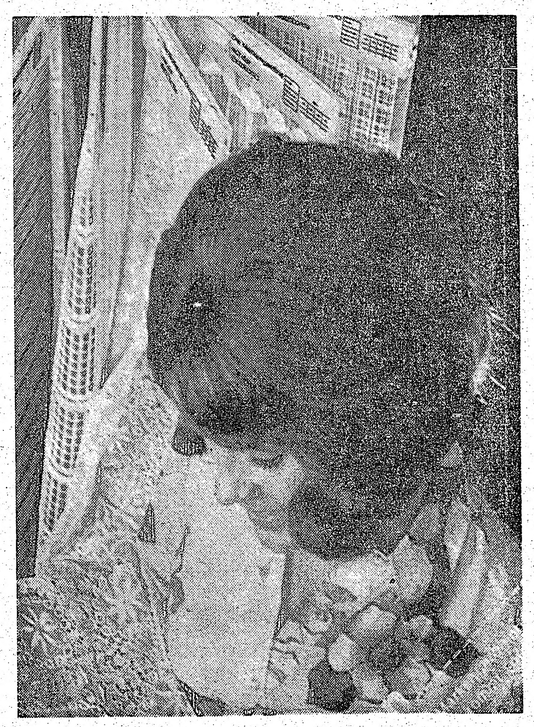

MODERN RUGS *Saksa vaipade ja kardinate kaubamaja*

162 OAKDALE RD. DOWNSVIEW, ONT. TELEFON 745-0507

DRAPERIISID VALMISTATAKSE KA TELLIMISE PEALE

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval 31. juulil 1979 — Tuesday, July 31, 1979

KIREV MAAILM

NEW YORK — Blue Cross ja Blue Shield avaldasid üleskutse uute ilikmete vastuvõtuks. Sellele reageeris 41.000 new-yorklast, liitudes ülaltähendatud kindlustusseltsiga. Ravi arved võivad muutuda tõsiseks koormuseks inimestele, millest oligi tingitud suur huvi üleskutsele reageerimiseks.

WASHINGTON — 5 kuni 6 miljonit ameeriklast jätavad täitmata tulumaksulehe 15. aprilliks ja suurem osa neist ei kuku sellega sisse. Maksudeameti vastavail andmeil kaotab USA riigikassa sellega enam kui 2 biljonit dollarit. Märgitakse isegi, et see arv on väga tagasihoidlik. Kui maksudeamet (IRS) ei hakka teostama kindlamat kontrolli, võib riiki petvate arv veelgi enam suureneda.

GENF — Shveits teatas, et ta võtab vastu 600 vigastatud vietnamlast 76.000 põgeniku hulgast, kes välja aeti Malaysiast.

NEW YORK — Turismireisidele lõunamaadesse siirdudes esinevad ameeriklastel sageli kõhurikked, mis reisi võivad põhjalikult rikkuda. Kuigi haigus kestab tavaliselt 1 kuni 3 päeva, annavad tagajärjed end hiljemgi tunda kemikaalide kaotamise pärast, mida keha vajab. Reisile siirdudes võidakse selle vastu kaasa võtta rohuteadlaste poolt valmistatud glükoosi ja soola segu. Seda vette segades saab taastada kaotatud kemikaale. Segu võib ka ise valmistada järgmiselt: 1 teelusikatäis soola, 1 teelusikatäis söögisoodat ja 4 teelusikatäit suhkrut. See lisada ühele gallonile veele.

STUTTGART — Patton ja Rommel olid II maailmasõja ajal ägedad vastased. Kuid praegu elavad Patton ja Rommel Stuttgardis väga sõbralikult koos. Nad tunnevad üksteist juba 21 aastat ning pühitsevad koos ka oma sünnipäevi. Mõlemad on sündinud 24. detsembril. Manfred Rommel on Saksa välimarssal Rommeli poeg ja on praegune Stuttgardi linnapea. Kindral Pattoni poeg, kindral-major George S. Patton Jr. on Stuttgardis paiknéva 7. armee ülemjuhataja asetäitja.

HELSINGI — Kui teie Soomes rikute liiklusmäärusi, siis saate trahvi selle järele, kui suur on teie sissetulek. Rikkamatel on trahv suurem. Enne trahvi määramist politsei vaatab maksuametist järele, missuguses varanduslikus seisukorras teie olete.

SAN FRANCISCO — „Pöidlasõitmist" on hakanud bensiinipuudusel San Francisco linnavalitsus soodustama, kirjutab „Moneysworth". Tööle tõttajail soovitatakse sõiduks pigem kasutada pöialt kui oma autot. Samal ajal soovitatakse automeestel kõiki, keda nad näevad ülestõstetud käega (pöial püsti!), bensiini kokkuhoiu huvides oma autosse võtta.

NEW YORK — Hearst Corp. peamees Randolph Hearst annetas NY politsei Patrolmen Benevolent Associationile $3500 kuulikindlate vestide ostmiseks politseinikele. Koos viimase annetusega tõusevad selleks annetatud summad ligi miljonile dollarile. Kõikidele linna 15.000 politseinikule taoliste vestide muretsemiseks on vaja kokku 1,5 milj. dollarit.

PARIIS — Jack Hemingway, kuulsa kirjaniku Ernest Hemingway poeg, viibides Pariisis läks kalapüügitarvete kauplusse ostma püügiriistu. Ostu sooritanud, andis ta müüjale krediitkaardi.

„Hemingway", luges müüja. „Kas olete kirjaniku sugulane?"

„Ma olen tema esimene poeg", vastas küsitu.

„Meeldiv teid kohata", ütles kaupluse omanik. „Mina olen Sasha Tolstoi, Leo pojapoeg."

SUURJUHLAT *40*

SOOME — KANADA SUURPIDUSTUSED Torontos 3., 4., 5. augustil 1979

REEDEL, 3. AUG. 1979

Kell 20.00 AVATANTS
Thornhill Community Hall
Bayview Avenue & John St., Thornhill

LAUPÄEVAL, 4. AUG. 1979

Kell 9.00 SOOME-KANADA KERGEJÕUSTIKU MEISTRIVÕISTLUSED
Birchmount Stadium
Birchmount Rd. & Danforth Ave.

KUNSTINÄITUS
Birchmount Park Collegiate Institute
3663 Danforth Ave., Scarborough

Kell 15.00 19. SAJANDI PULMAPIDU — vabaõhuetendus
Birchmount Stadium
Birchmount Rd. & Danforth Ave.

Kell 16.15 Pidustuste näidend, komöödia
„MOVE OVER MRS. MARKHAM" — soome keeles
Birchmount Park Collegiate Institute
3663 Danforth Ave., Scarborough

Kell 20.00 TANTS
Toronto International Centre
6900 Airport Road, Mississauga

PÜHAPÄEVAL, 5. AUG. 1979

Kell 10.00 JUMALATEENISTUS
Birchmount Stadium
Birchmount Rd. & Danforth Ave.

Kell 14.00 VÄBAÕHU SUURPIDUSTUSED
Birchmount Stadium
Birchmount Rd. & Danforth Ave.

Kell 19.00 KONTSERT
Birchmount Park Collegiate Institute
3663 Danforth Ave., Scarborough

Kell 22.00 LAHKUMISTANTS
Finnish Social Club
126 Manville Rd., Scarborough

Reedel, laupäeval, pühapäeval toimuvad pesapalli ja jalgpalli võistlused Birchmount Collegiate Institute, 3663 Danforth Ave., Scarborough.

RESTORANID:

Birchmount Park Collegiate Institute
3663 Danforth Ave., Scarborough
Avatud: 3. aug. kell 15—20, 4. aug. kell 8—20, 5. aug. kell 7—19

Finnish Social Club
126 Manville Rd., Scarborough
Avatud: 5. aug. kell 21—01

KAVAD LÄHEMA INFORMATSIOONIGA SAADAVAL KOHAPEAL

Uus kokkupõrge Hiina—Vene piiril

PEKING — N. Liit nõustus Hiina ettepanekuga, alustada eelolevas septembris läbirääkimisi Hiina ja N. Liidu vaheliste suhete parandamiseks. Moskva nõustus läbirääkimistega vaatamata sellele, et alles kahe nädala eest toimus N. Liidu ja Hiina piiril sõjaväelaste kokkupõrge, mille tulemusena üks hiinlane sai surma ja venelased võtsid ühe hiinlase vangi. Hiina andmetel tungisid venelased Hiina territooriumile kuna Moskva väidab, et hiina patrull oli hiilinud poole miili kaugusele N. Liidu maa-alale.

Siinai üleandmise teine faas lõpetati

JERUUSALEMM — Iisrael andis rahulepingu kohaselt Egiptusele tagasi teise osa okupeeritud Siinai poolsaarest. Üleantud maa-ala hõlmab 2500 ruutmiili suuruse kõrbe, kus elab umbes 4000 beduiinide suguharu liiget. Iisrael lammutas oma sõjaväelised baasid ning suuremates keskustes langetati Iisraeli lipud ning heisati Egiptuse rahvusvärvid. Siinai poolsaare alade üleandmine Egiptusele toimub kuues faasis kolme aasta jooksul.

Tõsi on jutt

Segaseid lugusid maailma meredel

Kaubalaevad „kaotavad" oma olematuid laste, mis kindlustusseltsid kinni maksavad

Maailma kuulsaima kindlustusseltsi Londoni Lloyd's'i spetsialistidele antakse keskmiselt kord nädalas uurimiseks asjaolusid, mis puudutavad ookeanil jäljetult kaduma läinud laevalaste. Möödunud aastal oli selliseid juhtumeid veel „ainult" kolm kuu kohta. Sellejuures pole mitmeid „kadunud" laste üldse olemas olnudki. Need on ainult mõnele fantaasiarikkale ärimehele pettuste aluseks.

Teised lastid on siiski olemas, aga need peatuvad lõppude lõpuks ookeanide põhjas. Lloyds'ile ongi tülitekitavamad need laevad, mis upuvad koos oma lastiga enne sihtsadamasse jõudmist.

Möödunud aastal on uppunud vähemalt neli laeva, mis oletatakse vedanud riisi Bangkokist (Tais) Lagosisse (Nigeerias). Miljonite inglise naelade suuruse kindlustussumma pidi suuremas osas välja maksma Londoni kindlustuskompanii.

On kahtlusi, et vähemalt kolm neist avariidest olid tahtlikud, kuid selle tõendamine on väga raske.

Peaaegu kõik need laevad uppusid eriti sügavas vees, selletõttu oleks kallis, aga ka ohtlik hakata uurima avariide põhjusi, või seda, kas neis oli üldse avariidedeklaratsioonis nimetatud lasti.

Seda probleemi näidustas hästi „Delta Sigma Pi" nimelise laeva juhtum. See 7000-tonnine laev võttis peale 1,5 miljoni dollari väärtuses riisilasti Bangkokis. Laev lahkus sadamast 14. aprillil kell 18 ajal ja sõitis aeglaselt Choo Phraya jõge mööda alla; liikumist aeglustas pealegi masinarike.

Kaks ööpäeva hiljem, kui „Delta Sigma Pi" oli vaevalt jõesuudmest jõudnud avamerele, läks laev põlema ja uppus.

Ühe pealtnägija tunnistuse kohaselt põhjustas tulekahju kolm samaaegset plahvatust laeva keskosas.

Kui laeva poleks mitte hoolikalt jälgitud, oleks laevaavarii võinud näida täiesti loomulikuna. Aga möödunud aasta lõpul hakati sama „Delta Sigma Pi't" kahtlustama, kui oli tehtud kokkulepe umbes 7000 kuupmeetri vineeri veoks ühele Londoni puulaopidajale.

See kokkulepe ei hakanud kunagi maksma. Londoni ettevõte hakkas kahtlustama laadungiga seotud asjaolusid, saades Singapurist teate, et laev oli lahkunud sadamast ilmselt vähese lastiga. Laevalael oli siiski 40 pakk-kasti, mis viitas laeva täiskoormusele ...

Nende kahtlustäratavate teadete alusel hakkas „Delta Sigma Pi" ärasõitu valvama rahvusvaheline politsei Interpol. Kui laev lahkus Bangkokist, hakkas seda kõrvalt jälgima politsei helikopter. Kui laev hiljem uppus, protokolliti laevaga seotud võõrastavad asjaolud, mille järele tehti järeldused:

- Enamus laevu upuvad avariide korral äkitselt kallutades — „Delta Sigma Pi" aga sööstis otse sügavusse.
- Sellele lisaks oli laevas olnud Bangkokist lahkumisel ainult 200 tonni kütteõli, viiendik sellest, mida laeva reservuaaridesse mahtus; 200 tonni polnud kiilaldane isegi mitte pooleks reisiks Lagosisse.

„Delta Sigma Pi" mõistatust uuritakse veelgi, nagu teisigi tosinaid juhtumeid.

Nende hulka kuulub väga suures lastis samal marsruudil uppunud laevaga seotud küsimused, mis oleks maksnud Londoni kindlustusseltsile neli miljonit dollarit. Sahkerdamine meresõidus on muutunud nii üldiseks, et paljudesse võimalikesse kauba ostjaisse tekib tavakohane kartus selliste sündmuste avalikuks tuleku vastu.

Lloyds kindlustusselts on oma poolt näidanud leplikkust laevurite vastu, kes näivad pürgivat oma laste vedada nii „nähtamatult" kui iganes võimalik. Näiteks, registreerides oma laevu Panama, Hondurase või Küprose lippude alla. Põhjuseks on, et nendes maades pole vaja omaniku kohta avaldada lähemat informatsiooni.

„Delt Sigma Pi" oli möödunud aasta lõpul veel nimega „Amaratus", mis oli sel laeval juba kolmandaks nimeks. Kuid Lloyds'i kirjades on laev, mis on muutnud oma nime tänavu juba kuus korda.

Raskustele vaatamata on Lloyds päästnud mõnelt kindlustuseltevõttelt, ehk nn. „allseltsidelt" miljoneid sellega, et Lloydsi kontrollijad on teinud neisse laevadesse oma kontrollkäike.

Ühe araablasest ostja nimel tegutsev inglise ärimees oli just sooritanud oma sissemaksud Filipiinidelt kuue laevaga toodava 73.000 tonni tsemendi eest. Ta palus siiski viimasel hetkel Lloyds'i kontrollida nende kuue laeva olukorda. Saadud teated olid ilmselt sellised, et teda taheti selle äritehinguga petta.

See ärimees pole siiski ainus, kes on sattunud tulutoova meresõidu ja transpordiga seotud petuste ohvriks. Talle taheti müüa Filipiinidel olematut tsementi.

Teine näide: londonlane Peter Hornby tegi india kompaniiga miljon-dollarilise kokkuleppe, nõustudes ostma 2600 tonni tsementi ühelt Singopuri ettevõttelt. Alles siis kui ärimees oli uurinud asjaolusid kuude viisi Singapuris ja Filipiinidel, märkas ta ehmudes, et tsementi pole olemaski. Ta pani tähele ka, et Filipiinidel polnud tsementi olnud enam kuude jooksul, kuid see polnud takistuseks selle müümisel. Sellega ei öelda siiski, et kaupa vahendanud Singapuri ettevõte oleks olnud teadlik asjade tõeliselt olukorrast ja et see poleks tegutsenud heas usus. Algne olematut tsementi müütav mees oli singapurlane K.C. Tam.

Möödunud aasta juulikuul kirjutati Inglismaa ajalehes „The Sunday Times'is" 20.000-tonnisest kummituslastist, kus filipiinlased müüsid tsementi Saudi Araabiale.

Kaubategemisel oli vahendajaks Londonis olev ettevõte nimega Afrabia. „Müüjad" olid elavalt liikunud kreeka ärindikaadi mehed. Tõlgina toimunud kreeka laevavarustaja on avaldanud kolme asjasse sekkunud kreeklaste nimed. Ta on esitanud ka koopia sellest poole miljoni dollari suurusest tshekist, mille ta ütleb olevat Kreekasse viinud. See on pandud Afrabia Londonis asuvas pangas Kreeka laevaühingu nimele, mida siiski pole registreeritud Kreekas. Nende kolme kreeklasega piiüti ühendust saada, kuid kõik mis juhtus „The Sunday Times'ile" Ateenas oli äge telefonikõne selle kolmiku ühe liikme advokaadilt:

„Kuidas te julgete sellest kirjutada! Härra B-l ei ole midagi tegemist selle asjaga." Teine ärimeestest, kellega ühendust otsiti, oli küsitluse ajal „väljas" ja kolmandast pole leitud jälgegi.

Need on ainult paar näidet äritegemisest internatsionaalses ulatuses. Mida omatakse on lihtne müüa, olematut kaupa on müüa raskem, aga ookeanide põhi on jäänud tummaks aastasadade jooksul, ega hakka niüüdki kõiki saladusi avaldama.

ILMUS — 1978. a. kauneim eestikeelne luuletuskogu

Ivar Ivask

„ELUKOGU"

I. Ivask püsib oma luules tugevate sidemetega Lõuna-Eesti vanemate sünnimullas. Tema nägemuslik luule Soomest, selle shamanlikust soome-ugrilisest tundest ja müstikast, aga ka oma ümbruskonnast mujal maailmas on tunderikas ja tähelepanuerk. Elukogusse on valitud paremik ta varem ilmunud kogudest.

320 lk. Hind $10.00 — saatekulu 50 centi

SAADAVAL „VABA EESTLASE" TALITUSES

ANDRES KÜNG

MIS TOIMUB SOOMES

Kirjastus Välis-Eesti & EMP
311 lk. Hind $14.00 br. + saatekulu 50c

Eesti ajakirjaniku teos põhineb laialdasele allikmaterjalile. Ta analüüsib Soome sise- ja välispoliitikat, riigi tänapäevast olukorda ja suunda, Nõukogude Liidu Soome-poliitikat, Soome valitsust presidendist parteieluni ja palju muud, tuues Soome saatusest huvitatud lugejaile palju uusi andmeid.

Müügil Vaba Eestlase talituses

MÄRT RAUD

RIIGIEHITAJA KONSTANTIN PÄTS 1874-1956

Raamat on kauni välimusega, arvukad fotod kirjeldavad seda, mis raamatus sõnadega ütlemata on jäänud. Teos on hea tutvumiseks oma rahva ajalooga. Ka siis kui see ennegi on teada, on selles M. Raual mõndagi, mis seni teadmata ja uus, mille analüüsimisel president K. Pätsi isik ja elutöö veelgi suuremana esile tõuseb.

174 lk. $18.00, postiga $1.00 saatekulu

SAADAVAL VABA EESTLASE TALITUSES

Poliitilised naljad

Poola talunaine läheb ametiasutusse ja näeb seal suurt pilti seinal. Ta küsib nõukogude ametnikult:

„Kas see on marssal Pilsudski?"

„Ei, see on Stalin, kes sakslased meie kukilt minema kihutas."

„Hm-hm, hea mees! Võibolla ta võtab kätte ja kihutab nüüd ka venelased meie kukilt minema?"

Teadaanne pensionäridele

Eesti Pensionäride Klubi korraldab väljasõidu neljap., 23. aug. Sibbold Point Parki Simcoe järve äärde. Ärasõit Eesti Maja juurest kell 9.30. Liikmetel $2.00, külalistel $3.00. Registreerimine: A. Edasi, tel. 266-8694, 13. ja 14. aug. kella 7—9 õhtul, A. Tamm, tel. 699-3762, 15. aug. kella 7—9 õhtul.

JUHATUS